

Republika e Kosovës
Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT / OFFICE OF THE PRIME MINISTER / URED PREMIJERA

AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE
AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA
AGENCY FOR GENDER EQUALITY

PREDSTAVLJANJE ŽENA U ŠTAMPANIM MEDIJIMA 2014-2015

Mart, 2017.

Republika e Kosovës
Republika Kosova – Republic of Kosovo
Qeveria – Vlada – Government

ZYRA E KRYEMINISTRIT / OFFICE OF THE PRIME MINISTER / URED PREMIJERA

AGJENCIA PËR BARAZI GJINORE
AGENCIJA ZA RAVNOPRAVNOST POLOVA
AGENCY FOR GENDER EQUALITY

PREDSTAVLJANJE ŽENA U ŠTAMPANIM MEDIJIMA 2014-2015

Mart, 2017.

STRATEGY &
DEVELOPMENT
CONSULTING

Ovaj izveštaj je pripremio Strategy and Development Consulting uz podršku i finansiranje Švedske Agencije za Razvoj i Međunarodnu Saradnju (SIDA). Sva prava ovog izveštaja pripadaju Agenciji za Ravnopravnost Polova (ARP), Kancelarija Premijera Republike Kosovo.

SADRŽAJ

Skraćenice	5
Rezime	6
1. Uvod	8
2. Pravni i institucionalni okvir	10
3. Prethodna istraživanja i izveštaji	12
4. Kvantitativna analiza prikupljenog materijala	15
4.1 Metodologija	15
4.2 Nalazi kvantitativne analize	15
5. Kvantitativna analiza prikupljenog materijala	25
5.1 Kritička analiza diskursa i multimodalna semiotička analiza	25
5.2. Uzorci kvalitetne analize	27
5.3 Analizirani članci	28
6. Fokus Grupa sa novinarima	55
6.1 Metodologija	55
6.2 Ključni nalazi iz fokus grupe	55
Zaključci i preporuke	59
Reference	61

Skraćenice

ARP	Agencija za ravnopravnost polova
EU	Evropska unija
CEDAW	Konvencija o eliminaciji svih vidova nasilja prema ženama
GSIM	Rodno osetljivi pokazatelji za medije
NATO	Severno atlantska alijansa
OUN	Organizacija ujedinjenih nacija
OEBS	Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
KPRP	Kosovski program za ravnopravnost polova
UNESCO	Organizacija ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu

Rezime

Ovo istraživanje je zasnovano na proceni članaka sedam dnevnih novina prikupljenih tokom 2014-2015, koji elaboriraju teme koje se odnose na devojke i žene. Cilj istraživanja je bio procena kvantitativnog i kvalitativnog predstavljanja žena u njima, kao i uloga koju imaju dnevne novine u stvaranju povoljne klime za borbu protiv rodni stereotipa i promovisanju polne ravnopravnosti.

Pored toga, ovo istraživanje ima za cilj i ispunjavanje strateških ciljeva Zakona o rodnoj ravnopravnosti, Kosovskog programa za ravnopravnost polova (NPPR) 2008-2013 i Akcionog plana 2016-2020 Evropske unije, koji jasno definišu obaveze i odgovornosti javnih institucija i institucija čiji se mandat poklapa sa medijima, u odnosu na promociju polne ravnopravnosti.

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da su štampani mediji postigli napredak u nekim od ključnih komponenti izveštavanja o rodni pitanjima, koje doprinose ukupnoj promociji polne ravnopravnosti na Kosovu. U tom smislu, važno je napomenuti spremnost dnevnih novina da izdvoje prostor za uspešne žene u raznim oblastima. Slučaj džudistkinje Majlinda Kelmendi i Nora Gjakova i pravilno prikazivanje njihovih uspeha u međunarodnoj areni, jasan je pokazatelj pozitivnog, nediskriminatornog i promotivnog pristupa dnevnih novina u predstavljanju uspeha kosovskih devojaka i žena. S druge strane, ohrabrujuće je pravilno i nediskriminatorno izveštavanje novinara o uspešnim projektima žena u oblasti kulture. Dok u sportu postoji snažna želja novina da promovišu uspehe devojaka i žena na Kosovu, posebno u međunarodnoj areni, u oblasti kulture susrećemo vrlo objektivno izveštavanje u pogledu polne perspektive, gde sama količina priča rezultira promotivnim predstavljanjem uspešnih žena u ovoj oblasti.

S druge strane, tokom istraživanja uočeno je pozitivan trend u izboru fotografija i slika u člancima gde su protagonisti žene. Važno je napomenuti da, dok je vizuelno prikazivanje sportista i umetnika uvek korektna i adekvatna, takav pozitivan trend je primećen i na fotografijama koje prate tekstove u kojima su glavni protagonisti žene političarke. Žene koje zauzimaju najveći prostor zastupanja u politici i odlučivanju u celini su: predsednica Atifete Jahjaga, gradonačelnica Đakovice, Mimoza Kusari-Lila i Edita Tahiri koja vodi proces pregovora sa Srbijom. I u tekstualnom delu ovih članaka u oblasti politike ali i u privredi i rodnoj ravnopravnosti, postoje značajna poboljšanja. U tom smislu, može se razlikovati spremnost novinara da imaju u obzir i objektivno predstavljaju stavove protagonista ovih članaka kao i pisanje članaka na osnovu direktnih citiranja.

Uprkos ovim pozitivnim elementima, postoje oblasti u kojima je uočena potreba

za daljim unapređenjem. Nedostatak znanja o osnovnim pojmovima polne ravnopravnosti i izveštavanje putem polne perspektive i dalje je izraženo među novinarima. Kao rezultat toga, većina tekstova koji se odnose na negativne pojave koje ugrožavaju bezbednost i integritet žena, kao što su one za nasilje u porodici i nasilja nad ženama imaju uglavnom informativni karakter, gde su informacije opisnog nivoa, i ne čine se naponi da se prvo razume, a zatim da se izradi složenost tih tema kroz analitički pristup. Pored toga, članci iz ove oblasti odlikuju se izraženim nedostatkom polne osetljivosti, što često rezultira predstavljanjem žena i devojaka isključivo kroz prizmu žrtve, ne pokušavajući da se analiziraju uzroci, posledice i šire implikacije ovih slučajeva. U tom smislu, veća pažnja treba da bude posvećena poboljšanju pristupa novinara u vezi sa pisanjima koja obuhvataju složene pojmove kao što su moral, seksualnost i društvene i kulturne uspostavljene norme.

Takođe, tokom istraživanja je uočena neophodnost za poboljšanje pristupa dnevnih novina za promociju polne ravnopravnosti u celini. Važno je da se tako nešto može učiniti ne samo kroz pružanje dovoljnog prostora, ali i kroz kvalitetne članke koji imaju krajni cilj podizanje svesti i edukaciju građana o ulozi i doprinosu žena u različitim društvenim sferama.

Iako ohrabruje činjenica da mnoge od dnevnih novina imaju urednice, a neke čak glavne urednice, kao i žene na rukovodećim pozicijama, to se ne mora prevesti u rodno osetljiviji pristup u odnosu na novine gde muškarci drže ključne pozicije.¹ Zbog toga, važno je napomenuti da polna pripadnost pojedinaca u ključnim uređivačkim pozicijama, nije pokazatelj visokog kvaliteta izveštavanja iz polne perspektive. S druge strane, tokom rada na ovom istraživanju, uočeno je da, za razliku od urednika i glavnih urednika, polna pripadnost novinara direktno utiče na način izveštavanja tema u kojima glavni protagonisti su žene. Međutim, i u ovom slučaju, nedostatak znanja o pokrivanju tema sa rodnim implikacijama igra glavnu ulogu u određivanju kvaliteta pisanja.

U zaključku, vredi napomenuti da na Kosovu ima kompetentnih i stručno pripremljenih žena koje mogu i treba da budu više uključene u ulogu stručnjaka u različitim člancima. Međutim, u toku analize materijala i razgovora sa samim novinarima, konstatovano je da se njima retko pruža prilika za saradnju. S obzirom da mediji imaju, u izvesnoj meri, monopol nad promocijom određenih osoba u društvu, i njihova misija prevazilazi i dnevno izveštavanje vestiju, važno je da polna perspektiva bude sastavni deo uređivačke politike, u cilju predstavljanja i afirmacije žena i njihovih višestrukih uloga u kosovskom društvu.

¹ Uprkos naporima da se intervjuišu dve urednice i jedna glavna urednica, to nije bilo moguće zbog nespremnosti za saradnju.

1. Uvod

Prema anketi koje je sproveo INDEX Kosova u 2009. godini, televizija ostaje glavni izvor informacija na Kosovu. Oko 86% ispitanika u anketi rekli su da se informišu od televizije, 5% je reklo da se informišu od radija, a 7% od novina. Iako nedostatak najnovijih podataka čini težim da ovo istraživanje zaključuje tačan stepen uticaja svakog medija, ipak, može se reći da se položaj novina u ovom rangiranju kontinuirano smanjuje.

Sa rastom upotrebe Interneta širom sveta, sve više i više ljudi se informišu od strane različitih platformi digitalnih medija u odnosu na tradicionalne medije. Samo u Sjedinjenim Američkim Državama, oko 62% odraslih prima informacije od društvenih mreža.²

Kosovo nije izuzetak od ovog svetsko trenda. U 2013. godini, penetracija interneta na Kosovu je bila 84,8% za domaćinstva, ili 76,6% po stanovniku.³ Iako ne postoje tačni podaci, broj Kosovara koji se isključivo informišu od online medija raste veoma brzo.

Većina dnevnih novina koje su deo ovog istraživanja prilagodile su se tom trendu objavljivanjem svojih članaka na internetu, i distribuirajući ih putem društvenih mreža. Takav trend, praćen sve nižim nivoom prodaje novina, pokazuje da štampani mediji ne predstavljaju primarni izvor iz kojeg se informišu Kosovari. Zbog toga, važno je napomenuti da je svrha ovog istraživanja procena predstavljanja žena u štampanim medijima, a ne nivo uticaja koji ovi članci imaju na čitaoce. Međutim, bilo koje buduće istraživanje koje će se baviti procenom uticaja, bilo pozitivnog ili negativnog, novina na čitaoce, treba uzeti u obzir evoluciju medijskog pejisaža, kako u svetu tako i na Kosovu, kao i kontinuirane promene i reformacije u odnosima između proizvođača i potrošača informacija.

Prema izveštaju OEBS-a iz 2010. godine o tiražu i politizaciji štampanih medija na Kosovu, sve dnevne novine koje su bile u funkciji te godine, zajedno su imale dnevni tiraž od 25 hiljada do 35 hiljada primeraka. Prema ovom izveštaju, tako mali tiraž dnevnih novina dešava se jer se većina novinskih izveštaja uglavnom se fokusira na obična protokolarna izveštavanja, i često površna, a ne na istraživačko novinarstvo i analitičke članke. Pored toga, u izveštaju se navodi da urednici novina ističu slab distributivni sistem kao jedan od uzroka takvog nivoa tiraža novina. Postojeći model distribucije se ne zasniva na konceptu ponude i potražnje, već koristi statičke kvote za distribuciju štampe na prodajnim mestima širom Kosova. Kao rezultat toga, broj primeraka novina koji

² Jeffrey Gottfried i Elisa Shearer, *News Use Across Social Media Platforms 2016*, Pew Research Center. 26. maj, 2016. <http://www.journalism.org/2016/05/26/news-use-across-social-media-platforms-2016/0/>

³ Fazliu A. (2013). *Penetracija i korišćenje interneta na Kosovu*. Udruženje za informacione i komunikacione tehnologije Kosova (UIKTK): http://stikk.org/fileadmin/user_upload/Depertimi_dhe_perdorimi_i_internetit_ne_Kosove_01.pdf

su dostupni čitaocima uvek ostaje isti, bez obzira na zahtev za određene novine⁴

Uprkos svim gore navedenim faktorima, novine i dalje ostaju važan faktor za proizvodnju informacija. Uprkos malom tiražu i činjenici da Kosovari sve više i više biraju digitalne platforme za informisanje, novinari su ti koji proizvode vesti, plasiraju ih i time doprinose stvaranju i oblikovanju javnog diskursa na Kosovu. Važno je napomenuti da uloga novinara u tom pogledu ima istu težinu, bez obzira na vrstu medijuma kroz koji objavljuju svoje članke i mišljenja. Još jedan faktor koji objašnjava značaj uloge novinara je činjenica da je većina njih započela svoju karijeru u dnevnim novinama. Dnevne novine su proizvođači informacija, ali istovremeno služe i kao platforme koje donose mlade novinare na tržištu, koji se zatim uključuju u drugim medijima, uključujući elektronske i audio-vizuelne.

Cilj ovog istraživanja je da se prvo proceni na koji način su žene predstavljane u štampanim medijima, i u kojoj meri se podstiču ili bore postojeći stereotipi u vezi sa ulogom žena u kosovskom društvu. Ali na širem pogledu, podaci iz sledećeg istraživanja mogu se smatrati korisnim i zbog činjenice da pružaju jasniji pregled štampanih medija o osetljivim političkim, socijalnim i kulturnim pitanjima kao i kritičan osvrt o objektivnosti, etici i mentalitetu novinara, kao glavni nosioci informacija i ključni akteri u stvaranju javnog diskursa.

⁴ OSBE (2010). Tiraž i politizacija štampanih medija na Kosovu. <http://www.osce.org/sq/kosovo/67791?download=true>

2. Pravni i institucionalni okvir

Osnovna ljudska prava, uključujući i rodnu ravnopravnost kao njihov integralni deo, su zagarantovana Ustavom Republike Kosovo. Ustav garantuje i promoviše međunarodno priznate principe polne ravnopravnosti i zabranjuje svaki oblik diskriminacije, uključujući i diskriminaciju na osnovu pola. Ustav⁵ garantuje i promoviše međunarodno priznate principe polne ravnopravnosti i zabranjuje svaki oblik diskriminacije, uključujući i diskriminaciju na osnovu roda.⁶

Ustav predviđa da, iako Kosovo nije strana potpisnica glavnih međunarodnih sporazuma, svi međunarodni instrumenti o ljudskim pravima da se neposredno primenjuju. Konvencija o eliminisanju svih oblika diskriminacije prema ženama (CEDAW) takođe je integralni deo Ustava, odnosno člana 22, i u slučaju sukoba, ima prioritet nad svim zakonskim odredbama i ostalim aktima javnih institucija.⁷

CEDAW je usvojen od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 1979. godine. Konvencija je ratifikovana od strane 190 država od ukupno 195 države članice OUN-a. Cilj CEDAW-a je eliminisanje svih oblika diskriminacije žena, i postizanje pune ljudske slobode i prava žena pod jednakim uslovima kao i muškaraca. Konvencija podseća da diskriminacija žena krši principe jednakosti prava i poštovanja ljudskog dostojanstva, prepreka je za učešće žena u političkom, socijalnom, ekonomskom i kulturnom životu u njihovim zemljama na ravnopravnoj osnovi s muškarcima, ometa rast prosperiteta društva i otežava pun razvoj potencijala žena u službi zemlje i humanosti.

Promocija i primena ljudskih prava i sloboda i jednak tretman svih građana Kosova takođe je regulisano zakonodavnim paketom o ljudskim pravima. Pravni okvir Kosova o jednakosti između žena i muškaraca je takođe poboljšan usvajanjem novog zakona o ravnopravnosti polova.⁸ Zakon o ravnopravnosti polova (br. 05/L-020) garantuje, štiti i promoviše rodnu jednakost kao demokratsku vrednost, i zahteva učešće i doprinos oba pola u političkim, ekonomskim, socijalnim, kulturnim, javnim i drugim sferama. Diskriminacija na osnovu pola je zabranjena članom 1. Zakona o ravnopravnosti polova. Osim toga, obavezan je jednak tretman, bez direktne ili indirektno diskriminacije po osnovu pola, kao i promovisanje ravnopravnosti polova.

Zakon o ravnopravnosti polova definiše polne stereotipe kao “uopštene stavove ili

⁵ Ustav Republike Kosovo (2008). <http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Kushtetuta.e.Republikes.se.Kosoves.pdf>

⁶ Aencija za rodnu ravnopravnost (2012). Predstavljanje žena u štampanim medijima 2010-2011.

<http://abgi.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ-Hulumtimi%20Grat%C3%AB%20n%C3%AB%20Mediat%20e%20Shkruara%20%202011-20012.pdf>

⁷ Ustav republike Kosovo (2008). <http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Kushtetuta.e.Republikes.se.Kosoves.pdf>

⁸ Zakon o ravnopravnosti polova (2015). <https://mapl.rks-gov.net/getattachment/165dc3a6-5295-4d24-8437-a50f8ed4e237/LIGJI-NR--05-L-020-PER-BARAZI-GJINORE.aspx>

predrasude u vezi sa odlikama ili karakteristikama koje im pripadaju ili bi trebalo da im pripadaju, ili uloge koje se vrše ili bi trebalo da se vrše od strane muškaraca i žena". Postizanje polne ravnopravnosti je od centralnog značaja za zaštitu ljudskih prava, demokratije i poštovanja vladavine prava, ekonomskog rasta i konkurentnosti.⁹ Međutim, uprkos napretku i demokratizaciji kosovskog društva u poslednjih nekoliko godina, žene se i dalje suočavaju tradicionalnom polarizacijom rodni uloga, dalje ojačane od dominantnih rodni stereotipa.¹⁰

Novi akcioni plan EU o rodnoj ravnopravnosti (2016-2020), "Polna ravnopravnost i osnaživanje žena: transformacija života devojaka i žena kroz spoljne odnose EU 2016-2020", predstavlja ambiciozan pristup prema rodnoj ravnopravnosti kao i prema promociji, zaštiti i ostvarivanju ljudskih prava žena i devojaka. Novi Akcioni plan polne ravnopravnosti ima za cilj da koncentrisanje napora svih aktera EU u tri tematske oblasti: fizički i psihološki integritet, ekonomska i socijalna prava, i jednako učešće devojaka i žena.¹¹

U cilju integracije polne jednakosti u javnim politikama i programima vlade Republike Kosova, Agencija za ravnopravnost polova (ARP) je pripremila Program Kosova za ravnopravnost polova (KPRP) koji je odobren od strane Upravnog odbora KPRP-a 19. marta 2008. godine. Ovaj dokument sadrži osam strateskih ciljeva.: 1) Širenje vrednosti i praksi koje promovišu rodnu ravnopravnost, zaštitu prava žena i njihovo osnaživanje; 2) Povećanje pristupa žena i devojaka kvalitetnom obrazovanju; 3) Dostupnost i kvalitet zdravstvenih usluga za žene i devojke; 4) Ekonomsko osnaživanje žena; 5) Poboljšanje socijalne situacije žena u riziku; 6) Poboljšanje zapošljavanja žena i devojaka; 7) Poboljšanje imidža žena u medijima, sportu i kulturi; i 8) Jednako učešće i zastupljenost oba pola.

Sedmi cilj, "Poboljšanje imidža žena u medijima, kulturi i sportu", objašnjava značaj poboljšanja imidža žena u kulturi, sportu i medijima. U okviru ovog cilja, KPRP skreće pažnju na važnu ulogu medija u promeni i poboljšanju javnog mnjenja o imidžu žena i njihove uloge u društvu. Program takođe naglašava da novinari i mediji imaju obavezu da ne reprodukuju seksistička i izuzetna društvena iskustva, da ne dozvoljavaju diskriminatorske prakse koje slede hijerarhijski odnos na osnovu muške dominacije, da ne prihvate norme koje podržavaju žensku inferiornost i legitimišu mušku dominaciju i da učestvuju u stvaranju nove vizije za podelu rodni uloga.¹²

⁹ Council of Europe (2014). *Gender Equality Strategy 2014-2017*. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680590174>

¹⁰ Agencija za rodnu ravnopravnost (2012). *Predstavljanje žena u štampanim medijima 2010-2011*.

<http://abgj.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ-Hulumtими%20Grat%C3%AB%20n%C3%AB%20Mediat%20e%20Shkruara%20%202011-20012.pdf>

¹¹ O'Connell H. *The European Union's new Gender Action Plan 2016-2020: Gender equality and women's empowerment in external relations*. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9926.pdf>

¹² Agencija za ravnopravnost polova (2008), *Program Kosova za ravnopravnost polova 2008-2013*. [http://abgj.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ%20Programi%20i%20Kosoves%20per%20Barazi%20Gjinore%20\(2\).pdf](http://abgj.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ%20Programi%20i%20Kosoves%20per%20Barazi%20Gjinore%20(2).pdf)

3. Prethodna istraživanja i izveštaji

Postoji jasna konzistentnost između osnaživanja žena i razvoja medija. Mediji, bez obzira na primenjenu tehnologiju, i dalje su jedan od glavnih izvora informacija, ideja i mišljenja za većinu ljudi širom sveta. Iako nejednakosti i rodni stereotipi postoje u društvenim strukturama i mentalitetu ljudi, mediji imaju potencijal da rašire i da ih ovekoveče, ili barem ublaže njihov uticaj.¹³

Ako mediji ciljaju da precizno odražavaju naša društva i obezbede pokrivenost koja je puna i raznolika, od velikog je značaja da posebno vesti, odražavaju svet na način koji je dublji od sveta sa muškarcima u centru i stereotipnim pogledima.¹⁴

Osetljivi rodni pokazatelji za medije (GSIM) UNESCO-a ciljaju da razrađuju ovu podudarnost osnaživanja žena i razvoja medija. Njihov glavni fokus je jednakost i polne dimenzije socijalne različitosti u medijima.¹⁵ Polni pokazatelji za medije postavljaju polnu ravnopravnost na samom vrhu globalnih prioriteta UNESCO-a.

Prethodni izveštaj Agencije za polnu ravnopravnost "Predstavljanje žena u štampanim medijima 2010-2011"¹⁶ pokazuje da u člancima u kojima su predstavljene žene, preko 22% su u oblasti politike, zatim teme iz oblasti kulture (13%) i socijalne teme (8,2%), dok u oblasti sporta, predstavljanje žena je obavljeno najviše kroz promociju sportistkinja (55,8%). S druge strane, izveštaj ukazuje na činjenicu da u okviru "crne hronike" žene su uglavnom predstavljene u novinama kao žrtve nasilja u porodici, ili na preko 42% slučajeva. U celom analiziranom materijalu, muškarci su citirani u 70% slučajeva, dok se muškarci i žene citiraju zajedno u istom članku u 19% slučajeva.

Praćenje globalnih medija u 2010. godini pokazuje da je 76% onoga što su ljudi čuli ili pročitali na vestima iz sveta odnosi se na muškarce. Na ovaj način, medijske vesti u velikoj meri predstavljaju svet kao svet muškaraca. Nažalost, Izveštaj o praćenju globalnih medija od 2015. godine¹⁷ navodi da žene još uvek čine samo 24% osoba o kojima se čuje, pročita ili koje se vidi u novinama, na televizijskim i radijskim vestima, procenat koji je isti kao 2010. godine.

¹³ UNESCO (2012). *Gender-Sensitive Indicators for Media: Framework of indicators to gauge gender sensitivity in media operations and content*. <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002178/217831e.pdf>

¹⁴ Isti izvor

¹⁵ izvor

¹⁶ Agencija za ravnopravnost polova (2012). *Predstavljanje žena u štampanim medijima 2010-2011* <http://abgj.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ-Hulumtimi%20Grat%C3%AB%20n%C3%AB%20Mediat%20e%20Shkruara%20%202011-20012.pdf>

¹⁷ , The Global Media Monitoring Project (2015). *Gender inequality in the news 1995-2015*. http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2015/highlights/highlights_en.pdf

Pekinska deklaracija i Platforma za akciju usvojena je na Četvrtoj svetskoj konferenciji, održanoj septembra 1995. godine na 50-toj godišnjici osnivanja Ujedinjenih nacija. Pekinska deklaracija izražava rešenost za unapređenje ciljeva jednakosti, razvoja i mira za žene svuda u svetu, za dobrobit celog čovečanstva.

Između ostalog, Deklaracija navodi da sa napretkom u tehnologiji tokom protekle decenije, mediji imaju uticaj na javnu politiku, privatne stavove i ponašanja, posebno kod dece i mladih. U Deklaraciji se navodi da svuda postoji potencijal da mediji daju veći doprinos napretku žena.

Dalje, Deklaracija poziva za promenu stalnog predstavljanja negativnog i ponižavajućeg imidža žena u medijskim komunikacijama - elektronskim, štampanim i audio-vizuelnim. S obzirom na činjenicu da štampani i elektronski mediji u većini zemalja ne predstavljaju uravnoteženi imidž raznolikosti života žena i njihov doprinos u dinamičnom svetu, oni skoro automatski ograničavaju žene u njenim tradicionalnim ulogama. Deklaracija navodi da je "svetski trend potrošnje stvorio klimu u kojoj reklame i komercijalne poruke često prikazu žene prvenstveno kao potrošače i ciljaju devojke i žene svih uzrasta na neprikladan način".

S obzirom na važnu ulogu koju mediji imaju u oblikovanju mentaliteta, jedan od ciljeva Deklaracije je i promovisanje uravnoteženog i nestereotipnog predstavljanja žena u medijima. Akcije koje treba preduzeti u tom pogledu su: podsticanje polne obuke za medijske profesionalce, uključujući njihove vlasnike i menadžere, u cilju stvaranja i korišćenja nestereotipnog, uravnoteženog i raznolikog imidža žena u medijima.

Međutim, 20 godina nakon Pekinske Platforme za akciju, revizija sprovedena u 2015. godini od strane Evropskog ženskog lobija²¹ u vezi sa aktivnostima EU-a u tom smislu, pokazuje da situacija nije značajno poboljšana. S obzirom da mediji oblikuju i da će nastaviti da daju važan doprinos unapređenju status žena. Međutim, žene u Evropskoj uniji (EU) i dalje pate od velikog nedostatka medijske vidljivosti. Osim toga, kontinuirano prisustvo rodnog stereotipa i diskriminacije ometa realizaciju jednakosti između žena i muškaraca. Zbog toga, važno je napomenuti da u EU, samo 24% od priča u vestima odnosi se na

¹⁸ Beijing Declaration and Platform for Action (1995).

<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf>

¹⁹ Beijing Declaration and Platform for Action (1995). *Women and the media*, fq. 100.

<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf>

²⁰ Beijing Declaration and Platform for Action (1995). *Women and the media*, fq. 102.

<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf>

²¹ European Women's Lobby. *From Words to Action – Beijing+20 Report*.

<http://www.womenlobby.org/From-Words-to-Action-Beijing-20-Report>

žene.²²

Rodna ravnopravnost je u samom središtu evropskih vrednosti i uključena je u pravnom i političkom okviru EU-a. Evropska unija i njene članice su na samom čelu zaštite, ispunjenja i uživanja ljudskih prava od strane žena i devojaka. EU takođe snažno promoviše ova prava u svim svojim spoljnim odnosima.²³

Osim toga, prvi cilj Strategije o rodnoj ravnopravnosti Evropskog Saveta (2014-2017)²⁴ ravnopravnost je “borba protiv rodnih stereotipa i seksizma”. Strategija utvrđuje praktične mere za unapređenje pozitivnog nestereotipnog imidža žena i muškaraca u medijima, eliminisanje imidža za žena kao inferiorne i podređene i stereotipa muškosti muškaraca i još više balansiranog učešća žena i muškaraca na pozicijama odlučivanja u medijima sa posebnim naglaskom na menadžerske, programske i regulatorne programe.

²² Isti izvor

²³ Council of the European Union (2015). *Council Conclusions on the Gender Action Plan 2016-2020* <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/10/26-fac-conclusions-gender-development/>

²⁴ Council of Europe (2014). *Gender Equality Strategy 2014-2017*. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680590174>

4. Kvantitativna analiza prikupljenog materijala

4.1 Metodologija

Na osnovu specifičnosti ovog istraživanja, odlučili smo da primenimo tri metodološka pristupa: kvantitativnu analizu, kvalitativnu analizu i analizu postojećih dokumenata. Ova odluka je doneta jer zajedno, ove tri metode omogućavaju potpuno istraživanje podataka i što realnije i konkretnije predstavljanje žena u dnevnim novinama na Kosovu.

Tokom perioda 2014-2015, ARP je izabrala i prikupila na dnevnoj osnovi 1765 članaka iz sedam (7) dnevnih novina²⁵ koji su analizirani od strane tima S&D Consulting. Radi što preciznijeg predstavljanja podataka, kao deo kvantitativne analize, stvorena je baza podataka sa kodiranim kategorijama, koje su podeljene u različitim temama kao što su: politika, ekonomija, zdravstvo, kultura, sport itd. Obrada ovih podataka se vrši specijalizovanim statističkim programom SPSS 19, koji je omogućio opisnu i uporednu analizu.

4.2 Nalazi kvantitativne analize

Materijal izabran od strane ARP-a je služio kao osnova ovog istraživanja i sadrži članke iz različitih oblasti, uključujući politiku, ekonomiju, kulturu, sport, zdravlje, rodnu ravnopravnost, nasilje nad ženama, itd. Osim toga, analizirani materijal sadrži članke različitih vrsta obuhvata proizvode od raznih vrsta, kao što su dnevne vesti, analitička pisanja, opisna pisanja, mišljenja, kolumne, priče iz sveta, itd, koje su objavljene na naslovnoj strani kao i unutar novina.

Tokom istraživanja, uzeti su u obzir Rodno osetljivi pokazatelji za medije (GSIM) UNESCO-a, odnosno pet strateških ciljeva rodnog predstavljanja u medijskim sadržajima. Iako su učinjeni napor da se analizira dole predstavljeni materijal na osnovu ovih pokazatelja, za neke od njih je bilo nemoguće da se uzimaju u obzir, jer je materijal koji je prikupljen tokom faze praćenja u potpunosti su bili fokusirani na članke koji su se isključivo odnosili na žene. Članci isključivo sa sadržajem o muškarcima nisu bili kriterijum izbora članaka i nisu uključeni u završnom materijalu. Shodno tome, dole navedeni podaci ne predstavljaju komparativnu analizu predstavljanja žena u odnosu na muškarce, ali analiziraju predstavljanje žena u kontekstu ukupnog sadržaja pojedinih novina.

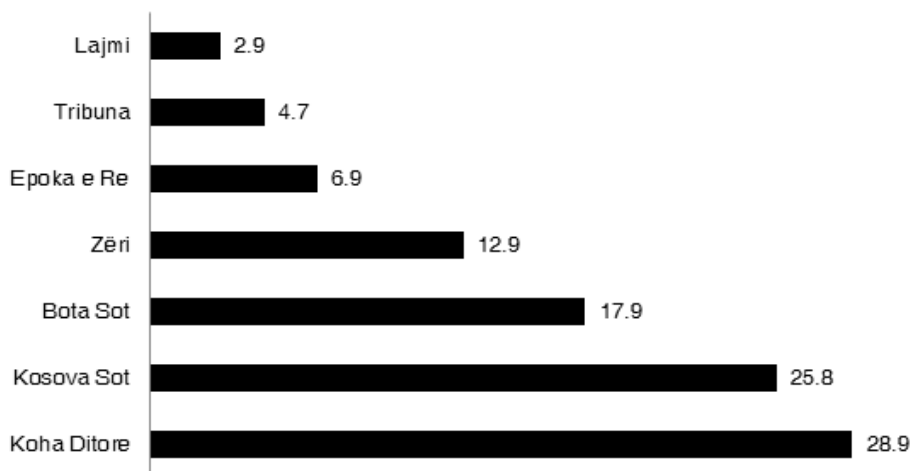
Shodno tome, prvi i drugi strateški cilj GSIM-a koji se odnose na uravnoteženo predstavljanje i pravilno prikazivanja muškaraca i žena u medijima nisu uzeti u obzir. Međutim, radeći na kvantitativnu analizu, ali i na kvalitativnu analizu

²⁵ Bota Sot, Epoka e Re, KohaDitore, Kosova Sot, Lajmi, Tribuna, Zëri.

specifičnih članaka, istraživački tim je uzeo u obzir tri druge strateške ciljeve, koji uključuju:

- pokrivanje pitanja polne ravnopravnosti u različitim vrstama sadržaja (izveštaji, recenzije, intervjui, itd), u različitim oblastima (politika, ekonomija, zdravstvo, itd), objavljenih u različitim delovima novina (strane odvojene za dnevne vesti, analitičke članke, opisne članke, mišljenja, kolumne, priče iz sveta, itd);
- dokaze o “rodnoj svesti” predstavljene u različitim vrstama sadržaja (izveštaji, recenzije, intervjui, itd), u različitim oblastima (politika, ekonomija, zdravstvo, itd.), objavljen u različitim delovima novina (strane odvojene za dnevne vesti, analitičke članke, opisne članke, mišljenja, kolumne, priče iz sveta, itd.);
- određene elemente koji pokazuju da štampani mediji tačno i holistički shvataju nasilje na rodnoj osnovi u svim njenim oblicima kao kršenje ljudskih prava, međunarodno priznatih na osnovu Deklaracije Ujedinjenih nacija o eliminaciji nasilja nad ženama od 1993. godine.

Poređenje dnevnih novina po dodeljenom prostoru za žene

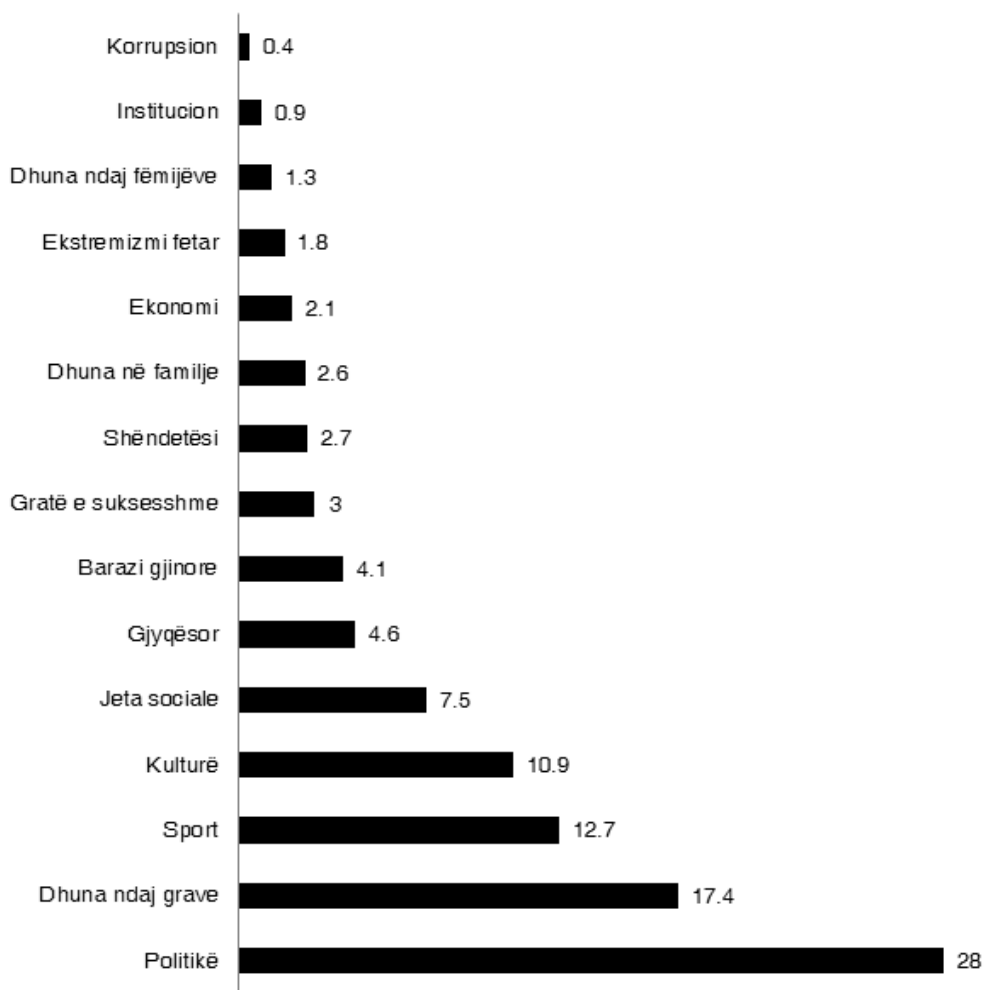

U gornjem grafikonu je urađeno poređenje dnevnih novina i prostor koji daju ženama, na osnovu prikupljenog materijala. Ovo merenje pokazuje da Koha ditore sa 28.9% je list sa najvećim brojem članaka koji se odnose na žene, zatim Kosova Sot sa 25,8%, Bota Sot sa 17,9%, Zëri sa 12,9%, Epoka e Re sa 6,9%, Tribuna sa 4,7%, i Lajmi sa 2,9%. Novine sa najvećim tiražom, Koha Ditore i Kosova sot ²⁶ daju veći prostor člancima koji se odnose na žene, u poređenju sa

²⁶ REX Media Sustainability Index 2016. *The Development of Sustainable Independent Media in Europe and Eurasia*, fq. 70. <https://www.irex.org/sites/default/files/pdf/media-sustainability-index-europe-eurasia-2016-full.pdf>

drugim novinama manjeg tiraža.

Prostor dodeljen po temama

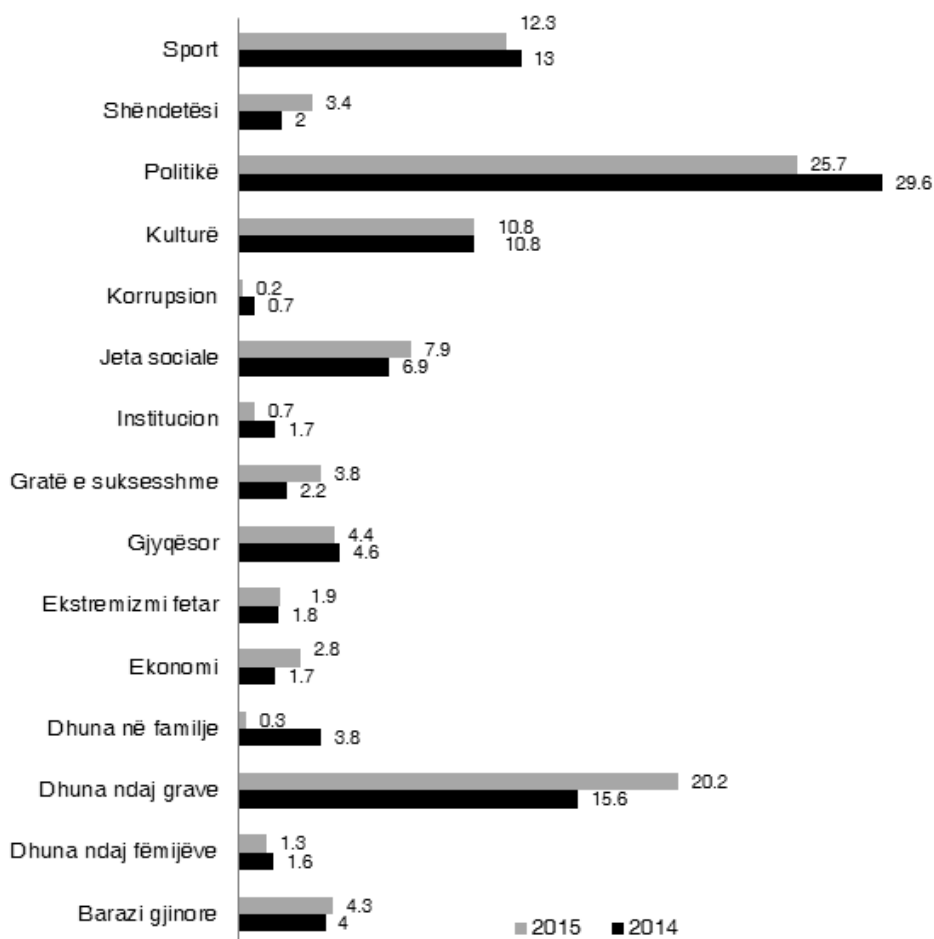

Žene u politici je tema kojoj je dato najviše prostora u dnevnim novinama na Kosovu, odnosno 28%. Sledi dodeljen prostor namenjen temama koje se odnose na nasilje nad ženama (17,4%), sport (12,7%), kulturu (10,9%), društveni život (7,5%), pravosuđe (4,6%), polnu jednakost (4,1%), uspešne žene (3%), zdravstvo (2,7%), nasilje u porodici (2,6%), ekonomiju (2,1%), verski ekstremizam (1,8%), nasilje nad decom (1,3%), institucije (0,9%) i korupciju (0,4%).

Iz navedenih podataka, jasno se vidi da je politika glavna tema u kojima žene imaju veći prostor u dnevnim novinama na Kosovu. Međutim, treba istaći da

to ne znači niti pozitivnu diskriminaciju nad ženama, niti povećanje broja žena koje su uključene u politiku u godinama 2014-2015 u poređenju sa prethodnim periodima. Ovi podaci pokazuju da se oblast politike najviše pokriva u dnevnim novinama, a kao rezultat toga, aktivnosti žena u politici gotovo automatski uživa veći prostor u odnosu na druge teme.

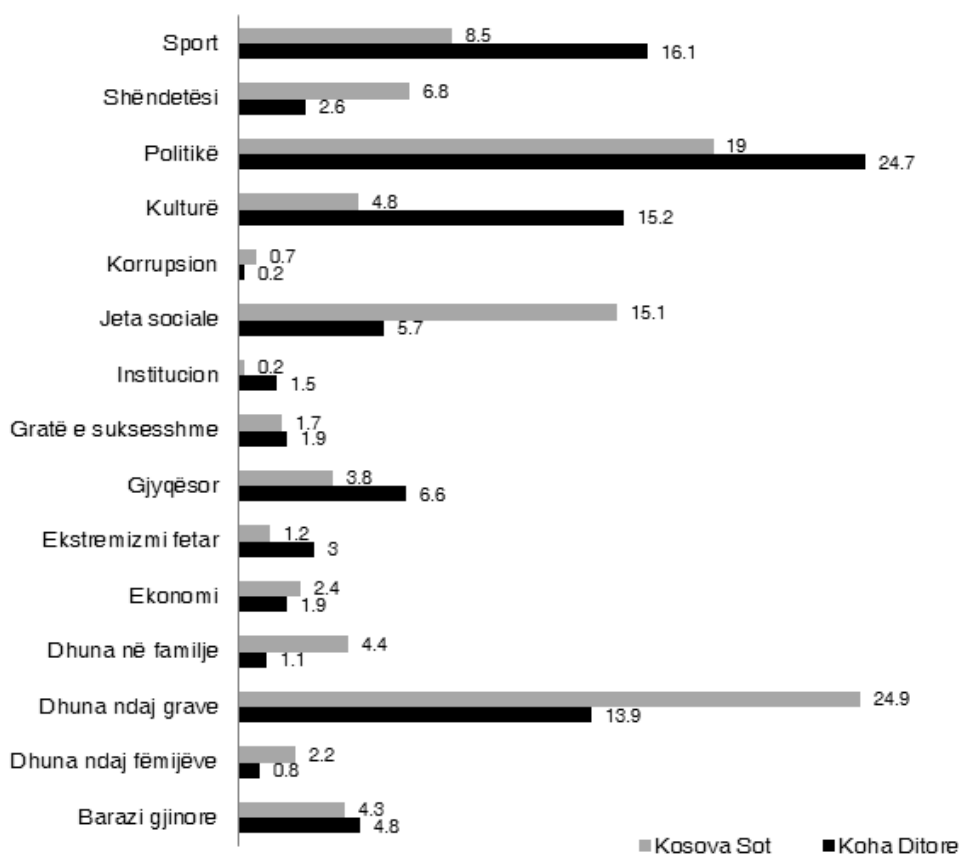
Poređenje prostora dodeljenog po temama tokom godina (2014-2015)

U ovom grafikonu upoređen je prostor koji je dat gore navedenim temama u 2014. i 2015. godini. U obe godine, najveći prostor u svim istraživanim novinama je dodeljen sledećim temama: politika (29,6% u 2014. godini; 25,7% u 2015. godini), nasilje nad ženama (15,6% u 2014. godini, 20,2% u 2015. godini), i sport (13% u 2014. godini, 12,3% u 2015. godini). Iz podataka proizlazi

da u većini tema razlike između ovih godina je mala. Ako je prostor koji se daje različitim temama pokazatelj učestalosti događaja koji se bave ovim pitanjima, onda možemo reći da su skoro isti problemi karakterizovali godine 2014. i 2015. Međutim, u 2015. godini člancima nasilja nad ženama je dato više prostora. To ne mora da znači i bolji kvalitet izveštavanja, ali ipak pokazuje da postoji veća svest među štampanim medijima o tretmanu ove negativne pojave. Korektne fotografije koje prate članke predstavljaju pozitivan element u pokrivanju ove teme.

Poređenje prostora dodeljenog po temama u dve novine u periodu 2014-2015

U ovom grafikonu je predstavljen prostor dodeljen za ove teme u dve dnevne novine, Koha Ditore i Kosova Sot, za period 2014-2015. Ove novine su odabrane za poređenje jer su tokom ove dve godine delile veći prostor za žene u odnosu na druge novine. Prema ovim podacima, temama koje se odnose na aktivnost žena u politici u Koha Ditore dat je veći prostor (24,7%). S druge strane, Kosova Sot veći prostor je dala člancima koji se odnose na nasilje nad ženama (24,9%). U

Kosova Sot , prostor dodeljen ženama u politici je manji (19%), dok Koha Ditore deli samo 13,9% svog prostora za članke koji se odnose na nasilje nad ženama. Koha Ditore daje znatno više prostora sportu (16,1%) u odnosu na Kosova Sot (8,5%).

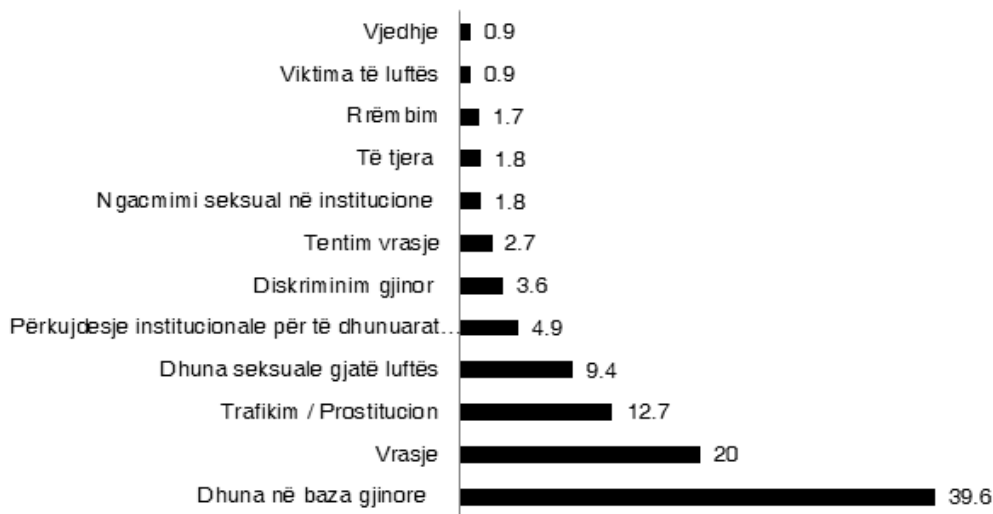
Važno je napomenuti da cilj ovog istraživanja nije procena kvaliteta svakog članka odvojeno za svaku temu. Stoga, iako podaci u gornjem grafikonu daju jasnu sliku o količini članaka za svaku temu, oni ne predstavljaju njihov profesionalni nivo. Ova razlika je posebno važna u slučaju teme nasilje nad ženama i prostor koji se daje ovoj temi u Kosova Sot, gde je primećena tendencija favorizovanja količine članaka a ne njihovog kvaliteta. Kod ovih članaka postoji ozbiljan nedostatak polne perspektive i objektivne analiza, i u većini slučajeva ponuđene informacije su samo opisnog nivoa. Analiza jednog takvog članka nalazi se na strani 48.

Prostor politike dodeljen po temama

U okviru prostora dodeljenog za politiku, većinu zauzima tema o ženama u odlučivanju sa 65,8%, zatim žene u politici sa 21,8%, dok je za obe, žene u politici i odlučivanju u svetu, dnevne novine su podelile 12,4% prostora. Svi članci iz ove oblasti zasnivaju se u velikoj meri na direktne citate protagonista tema, dok njihovo predstavljanje kroz fotografije je uvek korektno i u skladu sa prirodom specifične teme raspravljane u članku.

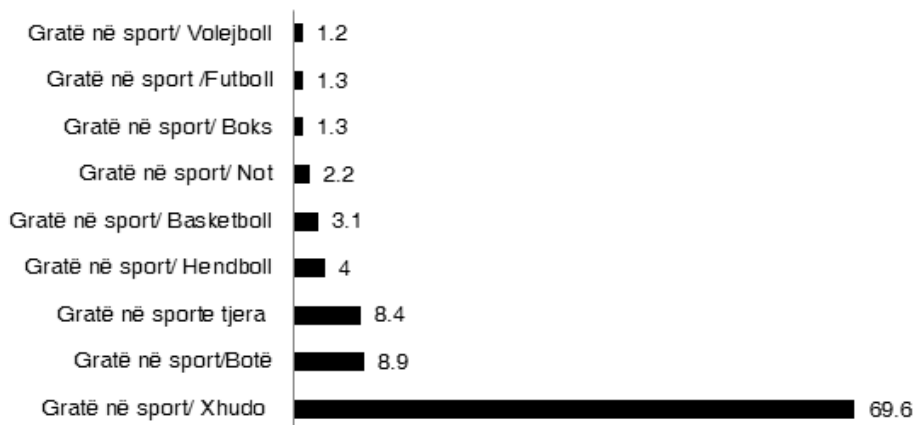
Prikazivanje nasilja nad ženama po temama

U okviru teme razrađene o nasilju nad ženama, dnevne novine veći prostor su dodelile sledećim temama: nasilje na rodnoj osnovi (39.6%), ubistva (20%), trgovina ljudskim bićem/ prostitucija (12,7%), seksualno nasilje u toku rata (9,4%), institucionalna zaštita za silovane tokom rata (4,9%), polna diskriminacija (3,7%), pokušaj ubistva (2,7%), seksualno uznemiravanje u institucijama (1,8%), otmice (1,7%), žrtve rata (0,9%), i krađe (0,9%).

Treba napomenuti da procenat na temu “ubistvo” (20%) uključuje članke sa Kosova i Albanije, koji su sastavljeni na takav način tokom faze praćenja. Članci iz Albanije čine najveći deo ovog prostora.

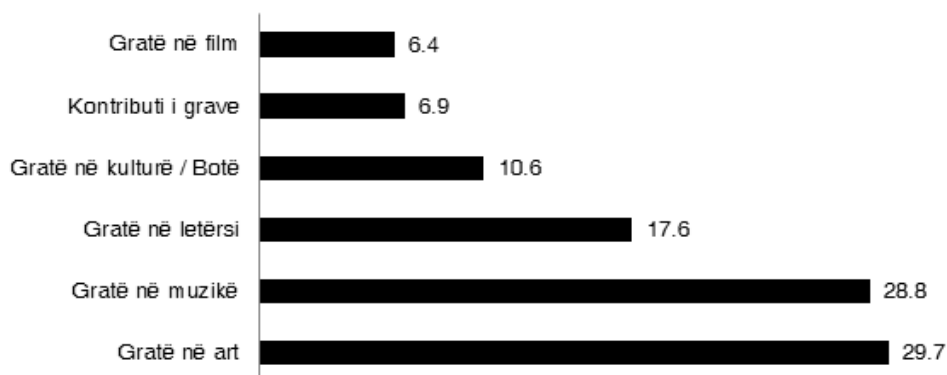
Prostor dodeljen ženama u sportu

Više od polovine prostora za sporta je dodeljen džudistkinjama (69.6%). Ostatak prostora sadrži članke o ženama sportistkinjama na svetu (8,9%), žene u drugim sportovima (8,4%), rukometašice (4%), košarkašice (3,1%), plivačice (2,2%), bokserke (1,3%), i fudbalerke i odbojkašice od po 1,3%. Pored teksta, članci u ovoj oblasti su uvek bili praćeni adekvatnim i korektnim fotografijama.

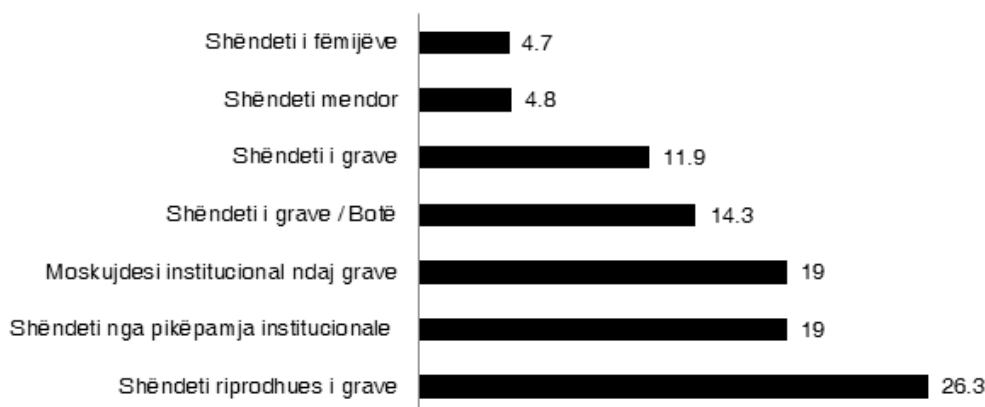
Uzastopni uspesi džudistkinja Majlinda Kelmendi i Nora Gjakova na međunarodnoj sceni učinili su da tema o džudou zauzme najveći deo prostora. Iako nijedan od članaka u ovoj oblasti ne pokušava da direktno podstakne mlade devojkke da se orijentišu na sportove koji se unapred pripisuju muške odlike, primeri Majlinda Kelmendi i Nore Gjakova, međutim, indirektno utiču na podsticanje mladih devojkaka da se bave sportom, a naročito sportovima koji se tradicionalno smatraju muškim.

Prostor dodeljen ženama u kulturi

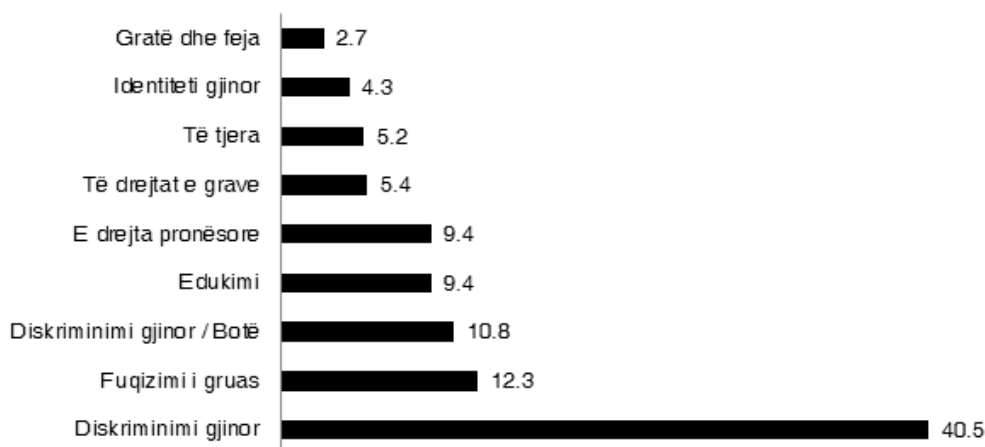
U okviru dodeljenog prostora za kulturu, većinu prostora zauzimaju sledeće teme: žene u umetnosti (29,7%), žene u muzici (28,8%), žene u književnosti (17,6%), žene u kulturi/svetu (10,6%), doprinos žena (6,9%), i žene u filmu (6,4%). U ovoj oblasti, korišćene fotografije su kvalitativne i na pravilan i adekvatan način prikazuju protagonistkinje kulturnih događaja

Prostor dodeljen ženama u zdravstvu

Što se tiče zdravstva, najveći prostor u dnevnim novinama posvećuje se reproduktivnom zdravlju žena (26,3%), zdravlju u institucionalnom pogledu i institucionalnom zanemarivanju nad ženama sa 19%, zdravlju žena u svetu (14,3%), zdravlju žena (11,9%), mentalnom zdravlju (4,8%), zdravlju dece (4,7%). Iako većina članaka sadrže korektne fotografije, postoje slučajevi kada korišćene fotografije predstavljaju potencijalnu povredu prava na privatnost pacijenata. Jedan takav primer se može naći kod dela članaka analiziranih na strani 38.

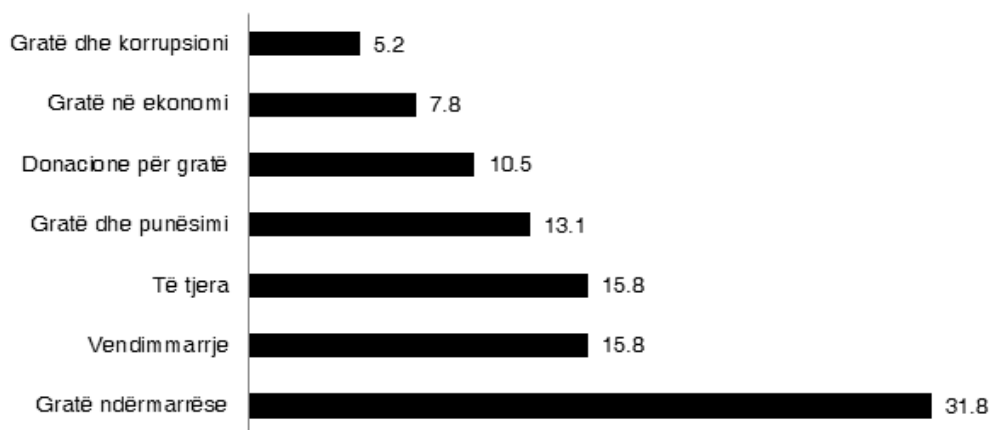
Prostor dodeljen za teme o rodnoj ravnopravnosti

U prostoru gde su postavljeni članci koji se odnose na rodnu ravnopravnost, veći prostor zauzima polna diskriminacija sa 40,5%, osnaživanje žena sa 12,3%, polna diskriminacija u svetu sa 10,8%, obrazovanje i imovinska prava sa po

9,4%, prava žena sa 5,4%, polni identitet sa 4,3% i žene i religija sa 2,7%.

Prostor dodeljen ženama u ekonomiji

U ekonomskom sektoru, dnevne novine daju poseban prostor ženama preduzetnicama (31.8%). Novine koje vode u pružanju prostora za žene preduzetnice su Bota Sot sa 30%, Koha Ditore, Kosova Sot i Epoka e Re svaka sa po 20% , i Zëri sa 10%. Ostale kategorije kojima se dodeljuje prostor u dnevnim novinama u ekonomskom sektoru su: žene u odlučivanju (15,8%), žene i zapošljavanje (13,1%), donacije za žene (10,5%), žene u ekonomiji (7,8%), i žene uključene u slučajevima korupcije (5,2%). Svi članci su praćeni adekvatnim fotografijama.

5. Kvantitativna analiza prikupljenog materijala

5.1 Kritička analiza diskursa i multimodalna semiotička analiza

U okviru kvalitativne analize prikupljenih materijala, ovo istraživanje će biti zasnovano na dve glavne metode: Multimodalna semiotička analiza zamišljena i razvijena od strane istraživača Kressand Van Leeuwen, i Kritička Analiza Diskursa zasnovana na pristupu istraživača Van Dijk. Važno je napomenuti da se ove dve metodologije uzajamno ne isključuju, i u mnogim tačkama imaju isti pristup. Na primer, dok se kritička analiza diskursa fokusira više na društveni kontekst u kome se proizvodi tekst, ili u našem slučaju, članak u novinama, multimodalna semiotička analiza se fokusira na to kako se jedan takav materijal služi čitaocima. Kombinacija ove dve metode će učiniti da analiza dole odabranih članaka bude sveobuhvatna i objasni sve aspekte prezentacije žena u različitim društvenim oblastima.

Kritička analiza diskursa ima za cilj da prikaže kako izveštavanje u novinama, vladinim publikacijama, izveštajima društvenih nauka i mnogim drugim vrstama članaka i ako na prvi pogled izgledaju nepristrasne i jednostavno informativne, mogu i zapravo često da prenesu čitaocima ideološke stavove.²⁷

Po Van Dijk, kritička analiza diskursa je vrsta analitičkih istraživanja diskursa koji, pre svega, ima za cilj da prouči kako se oblikuje i reprodukuje zloupotreba društvene moći, dominacije i nejednakosti, i način kako se pruža otpor istim preko tekstova u društvenom i političkom kontekstu. Šta više, po Van Dijk-u, jedna takva analiza nije objektivna u strogom smislu reči, jer je njegov krajnji cilj "jasno disidentsko pozicioniranje" dok je njena misija shvatanje i eksponiranje rodne nejednakosti, i da istoj pruži otpor²⁸. Zbog toga, kritički analitičari diskursa igraju ulogu istraživača određenih društvenih ideologija koje promovišu nejednakost i zloupotrebu moći na račun društvenih, kulturnih, političkih manjina i ugroženih ljudi u društvu.

Glavni deo metodologije Van Dijka, koja će biti korišćena u ovom istraživanju je ona koja ima veze sa izgradnjom diskursa. Shodno tome, analiza članaka će obuhvatiti ne samo opis tekstova, nego će pokušati da objasni kako da izgradi određeni diskurs i kako se izgradnja diskursa vezuje za društvene vrednosti u kome on funkcioniše.²⁸

Treba napomenuti da je kritička analiza diskursa odgovarajući način za analizu sadržaja dnevnih novina, jer one prikazuju informacije, kako u jezičkom obliku (tekst), tako i u nejezičkom obliku (fotografije, ilustracije, grafikoni itd), utičući

²⁷ Anthonissen, C. (2001). On the effectivity of media censorship: An analysis of linguistic, paralinguistic and other communicative devices used to defy media restrictions, Doktorska disertacija, Univerzitet u Beču, fq.300.

tako na um čitaoca. 28 Interakcija između pisanog teksta, slika i drugih grafičkih i vizuelnih elemenata je jako važan i nedeljiv deo svake analize koja ima za cilj shvatanje interakcije između medija s jedne strane i čitalaca sa druge strane. Iako je merenje uticaja kojeg štampani mediji imaju kod čitaoca van domena ovog istraživanja, ovo istraživanje međutim uzima u obzir činjenicu da su mediji društvena i politička organizacija koja se, svesno ili nesvesno gura ispred jednog dnevnog reda ili određene ideologije.

Da bi shvatili i objasnili prezentaciju žena u štampanim medijima na Kosovu, ovo istraživanje će takođe uzeti u obzir i metodu "multimodaliteta" razvijenu od istraživača Kress i van Leeuwen. Prema ovoj metodi, pored osnovnih kategorija lingvistike kao što su reči, rečenice ili paragrafi, neophodni su opštiji pojmovi koji dozvoljavaju dublju analizu materijala koji često sadrže u sebi i druge elemente van ovih osnovnih kategorija. Moduli u ovom slučaju su tekst, fotografije, ilustracije, boje, veličina slova, i svi drugi elementi koji se mogu naći u članku, a koji direktno ili indirektno doprinose prikazivanju materijala.

Novine su poznate po korišćenju jednog određenog jezika prilikom predstavljanja raznih pitanja, posebno onih socijalnih. Uprkos profesionalnoj normi objektivnog izveštavanja, obuhvaćenog, čak i minimalno od svakog novinara, kao ključnog elementa profesije koju obavljaju, upotreba ovog jezika "novinarstva" je u suprotnosti sa objektivnim pisanjem, koji uključuje "izveštavanje nečeg što se zove "vesti" bez komentarisanja, iskrivljenja ili formulisanja na određeni način"²⁸

Šta više, novinari koji imaju potpunu kontrolu nad svojim člancima, imaju moć da koriste ovaj jezik u cilju promocije ili degradacije jedne određene ideologije, čime direktno utiču na subjektivitet mišljenja čitaoca. Takav se trend najbolje ilustruje u organizovanju svakog članka, u kojem su glavni delovi, naslov, uvodni deo/objašnjenje glavnih tačaka, i konstrukcija članka (tekst).

Pošto naslovi, po definiciji treba da budu kratki i da privuku pažnju čitalaca, novinari imaju tendenciju da koriste naslove da izraze svoje stavove o sadržaju priče. Zabrinjavajuća je činjenica da mnogi čitaoci pamte samo naziv, čineći ga veoma važnim delom i istovremeno osetljivim za stvaranje javnog diskursa. U jednoj studiji o novinskim naslovima 2011-2012 oko budžeta Pakistana, istraživači M. Mahmood, Javed i R. Mahmood, su otkrili da su naslovi predstavnici ideologije urednika i njihovih političkih sklonosti.

Uvodni deo, s druge strane, služi da dodatno objasni sadržaj koji se nalazi u tekstu. U zavisnosti od naslova, ovo delo gotovo uvek služi za dalje jačanje prenesene poruke iz naslova. Telo članka (tekst) se sastoji od skupa podataka, detalja, statističkih primera, koji služe kao konkretne ilustracije i pojačala

opravdanja ideologije prikazane u naslovu.

Uzimajući u obzir ovo, svaka analizirana stavka u nastavku će uzeti u obzir tri glavne elemente novinarskog pisanja radi objašnjenja povezanosti između stavova i mogućih pristrasnosti rada autora na jednoj strani, a sa druge strane, društvenog kulturnog i političkog konteksta, koji omogućava stvaranje jedne određene javne rasprave o ulozi žena u društvu. Po potrebi i zavisno od vrste i oblika teksta u pitanju, unutar ovog analitičkog okvira, biće uzeti u obzir sledeći ključni jezički elementi.

- Zamenice – kao ključni pokazatelji značenja tekstova
- Pridevi – koji se koriste tokom opisivanja, bilo pozitivnih ili negativnih, koji daju indikacije oko stava novinara
- Metafore – implicitno upoređivanje dve osobe ili stvari koje nisu povezane međusobno, ali koje imaju zajedničke karakteristike
- Glagoli – da li su aktivni ili pasivni?
- Naratori – da li je članak napisan u prvom, drugom ili trećem licu?
- Kvalitet “glasa” – da li je “glas” pisaca članka agresivan, sarkastičan, emocionalan itd.

Osim ovih elemenata, tokom analize članaka biće uzeti u obzir imidž, fotografije i prostor u kojem je postavljen članak u cilju prikazivanja jednog jasnijeg pregleda uredničkih prioriteta.

Ovo istraživanje ima za cilj analiziranje načina prikazivanja i predstavljanja žena u štampanim medijima na Kosovu, na osnovu odabranih novina, praćenih članaka i završnog materijala podnesenog od ARP-a. Tokom faze praćenja, prikupljeni su članci iz sedam (7) dnevnih novina na Kosovu, objavljenih i štampanih tokom 2014. i 2015. 28

5.2. Uzorci kvalitetne analize

U cilju što pravilnijeg i potpunijeg predstavljanja žena u pisanim medijima, od posebnog značaja je da kvantitativnu analizu sledi kvalitativna analiza odabranih članaka tokom procesa kodifikacije. Dok kvantitativna analiza ima zadatak da pokaže kada i gde su naišli na veći obim članaka koji se bave ženama, i na taj način pruže indikacije o tome koliko su čitaoci izloženi ovim člancima, to je međutim vrlo retko dovoljno da se shvati i objasni način kako se žene prikazuju u ovim člancima. Zbog toga, za razliku od kvantitativne analize koja pruža numerički pregled materijala u pitanju, kvalitativna analiza se bavi potrebom da se odgovori konceptualnim pitanjima koja se smatraju značajnim za odgovor, a ne potrebom sa što reprezentativnije prikazivanje.

U cilju dobivanja što bogatijih rezultata, odabrani i analizirani članci su odabrani na osnovu sledećih kriterijuma:

- Tipični članci/reprezentativni
- Negativni članci/zabrinjavajući
- Izvanredni ili nedosledni članci

Važno je napomenuti da je analiza sledećih članaka sveobuhvatna, što znači da su uzeti u obzir i analizirani svi relevantni elementi koji čine članak objektivnim i stručnim, pristrasnim ili tendencioznim. U tom smislu, žene su deo svih predmeta analiziranih u nastavku, ali njihova analiza prevazilazi usku procenu predstavljanja samo žena u njima. Naprotiv, analiza nastoji da istakne sve pozitivne i negativne strane izveštavanja i novinarskih pisanja svakog članka, koji direktno doprinosi pozitivnom ili negativnom predstavljanju žena. Članci nisu podeljeni na pozitivne i negativne primere, pošto bi takva podela bila neprirodna i onemogućavala bi analizu nijansi unutar članaka. Naprotiv, svaki članak je kanaliziran u potpunosti, uključujući sve relevantne sastavne elemente, kako pozitivne tako i negativne.

5.3 Analizirani članci

- "Predomišljeni" AAK-a
- Đakovica, Mimozina posvećenost i ljubav
- Kurve iz Albanije, u redu za udaju sa neoženjenim starcima iz Srbije (Foto-Beograd)
- Kao momci!
- Centar u kome se tretiraju više od 100 mentalnih bolesnika
- Teuta u LDK donosi glasove i vrednosti
- Ermira Mehmeti traži veću pažnju Tirane i Prištine za Makedoniju
- Kadriu kaže da je ušla u PDK-u da bi građanima vratila osmeh
- Jahjaga: Žene nemaju jednak tretman u društvu
- Isprebijana žena od muža završava u bolnici
- Samo 16 odsto žena poseduju imovinu

"Predomišljeni" AAK-a >

04 E enjte, 26 maj 2015
Zëri | www.zeri.info

Ditari

Citat

"Deputetët ndonjëherë mund të gabojnë" e arsyetonte ndryshimin e qëndrimit për Specialen deputetja e AAK-së, Teuta Haxhiu, e cila në mandatin e kaluar kishte votuar pro Speciales. Ajo thotë se e ka analizuar mirë procesin e tanishëm të Gjykatës Speciale dhe ka ardhur në konkludim se kjo Gjykatë është në dem të Kosovës dhe se ka për qëllim që ta rrijlosë luftën e drejtë të UÇK-së.

"Pishmanët" e AAK-së

Lumturia Blakaj/Prishtinë

Deputetët e Aleancës për Ardhmërinë e Kosovës (AAK) nesër pritet ta japin votën kundër themelimit të Gjykatës Speciale, ndonëse një qëndrim krejt të kundërt kanë mbajtur në legjislaturën e kaluar.

Derisa disa deputetë të këtij subjekti politik ndryshimin e qasjes rreth Speciales e arsyetojnë, siç thonë ata me "gabime teknike", analistët politikë vlerësojnë se ky ndryshim i konceptit, sidomos i AAK-së rreth Gjykatës Speciale, nga mandati i kaluar ka të bëjë pikërisht me vazhdimin e qëndrimit të saj në opozitë.

Në legjislaturën e katërt të Kosovës, pro Gjykatës Speciale kishin votuar këta deputetë të AAK-së: Donika Kadaj-Bujupi, Ardian Gjini, Burim Ramadani, Teuta Haxhiu, Kymete Bajraktari, Blerim Shala, Bali Muharremaj dhe Xhevdet Neziri, përderisa kundër saj kishin votuar vetëm Daut Haradinaj, Ahmet Isufi dhe Time Kadriaj.

Haxhiu: Deputetët ndonjëherë gabojnë

"Deputetët ndonjëherë mund të gabojnë" e arsyetonte ndryshimin e qëndrimit për Specialen deputetja e AAK-së, Teuta Haxhiu, e cila në mandatin e kaluar kishte votuar pro Speciales. Ajo thotë se e ka analizuar mirë procesin e tanishëm të Gjykatës Speciale dhe ka ardhur në konkludim se kjo Gjykatë është në dem të Kosovës dhe se ka për qëllim që ta rrijlosë luftën e drejtë të UÇK-së.

Edhe shefia e Grupit Parlamentar të AAK-së, Donika Kadaj-Bujupi, thotë se e ka ndryshuar pozicionin, duke u arsyetuar se "shumë gjëra janë ndryshuar nga iniciativa që është marrë në fillim".

Por, transkripti i seancës plenare të Kuvendit të Kosovës i datës 23 prill 2014, kur ishte votuar për ratifikimin e marrëveshjes ndërkombëtare ndërmjet Kosovës dhe BE-së mbi Misionin e EULEX-it shihet se qëndrimi i GP-së të AAK-së ka qenë që të votohet Gjykatë.

Deputeti, Ardian Gjini, në atë kohë, sipas transkriptit, kishte deklaruar se beson se është në të mirën e Kosovës që të votohet hapja e dyerve për krijimin e këtij gjyqi. "Nëse nuk e bëjmë ne, atëherë do të krijohet një Tribunal ndërkombëtar për krime në Kosovë", pati deklaruar Gjini.

Në bazë të një transkriptit që ka siguruar gazeta "Zëri" shihet që edhe 4 deputetë të PDK-së kishin votuar kundër Gjykatës.

Shefi i Grupit Parlamentar të PDK-së, Adem Grabovci, kishte thënë se partia e tij përkrah formimin e Gjykatës për disa arsyeje, duke thënë se "beson fuqishëm në përmbyshjen e obligimit për të mbrojtur dhe dëshmuar kudoherë dhe kudo para kujtdo që lufta jonë ka qenë e drejtë dhe çlirimtare". Konsistent në qëndrime qëndron edhe partia e Isa Mustafës, LDK-ja. Ismet Beqiri sikur atëherë edhe tash deklaroi se deputetët e partisë së tij do të votojnë pro themelimit të Gjykatës Speciale, duke qenë të bindur se lufta e UÇK-së ka qenë e drejtë.

Ndërkaq, Jakup Krasniqi sa kishte qenë në krye të Kuvendit të Kosovës e kishte kundërshtuar Specialen gjatë fjalimeve të tij, ndërsa në procesin e votimit kishte abstenuar.

Ndërkaq, deputeti Fatmir Limaj, i cili nuk ka marrë fare pjesë në procesin e votimit të Gjykatës, por në fjalën e tij kishte thënë se "një Gjykatë, e cila do të ishte e verbër nga përkatësia nacionale e atyre që supozojnë që kanë kryer krime, por përderisa në Parlamentin e Kosovës nuk shtrihet si çështje për të pasur një Gjykatë e cila gjykon, i procedon të gjitha krimet e supozuara, në detyrohemi të abstenojmë".

Muhaxhiri: AAK-ja ndryshoi qëndrim pas mbetjes në opozitë

Analistët politikë vlerësojnë se ky ndryshim i konceptit, sidomos i AAK-së, rreth Gjykatës Speciale nga mandati i kaluar në këtë mandat ka të bëjë pikërisht për shkak të mbetjes së saj jashtë pushtetit.

Artan Muhaxhiri thotë se deputetët e Kuvendit të Kosovës shpeshherë kanë dëshmuar se nuk mund të jenë konsistentë në qëndrimet e tyre. "Edhe GP-ja e AAK-së qëndrimin ndaj Gjykatës Speciale në këtë mandat e kanë ndryshuar për shkak të mbetjes në opozitë, duke synuar që të përfitojnë politikisht me këtë lloj kundërshtimi. Ndërkaq, në mandatin e kaluar ishte pajtuar për krijimin e Gjykatës

Citat

"Edhe GP-ja e AAK-së qëndrimin ndaj Gjykatës Speciale në këtë mandat e kanë ndryshuar për shkak të mbetjes në opozitë, duke synuar që të përfitojnë politikisht me këtë lloj kundërshtimi. Ndërkaq, në mandatin e kaluar ishte pajtuar për krijimin e Gjykatës me shpresë se mund të vijë në pushtet, meqenëse pritej që të mbaheshin zgjedhjet nacionale".

Oka thëni Artan Muhaxhiri.

me shpresë se mund të vijë në pushtet, meqenëse pritej që të mbaheshin zgjedhjet nacionale", ka thënë ai. Sipas tij, deputetët kanë dëshmuar se nuk janë parimorë në qëndrimet e tyre dhe gjithçka funksionon mbi interesat momentale.

Ndryshe, Kuvendi i Kosovës këtë të premtë do t'i ketë para vetes amendamentet për ndryshime kushtetuese që i hapin rrugë Gjykatës Speciale dhe Draft-ligjin për Gjykatën. Koalicioni qeverisës PDK-LDK bashkë me minoritarët thonë se i kanë siguruar votat, derisa tri partitë opozitare janë deklaruar kundër Speciales.

Selia e Gjykatës Speciale për Krime Lufte pritet të jetë jashtë Kosovës, gjegjësisht në Hagë, kurse në përbërjen e saj do të jenë vetëm prokurorë e gjykatës ndërkombëtare dhe asnjë vendor.

Gore navedeni članak, objavljen 26. maja 2015. godine u novinama Zeri, govori o promenama u stavovima nekoliko poslanika jedne od opozicionih političkih partija u vezi sa glasanjem o osnivanju Specijalnog Suda. Na početku, nije jasno zašto je reč predomišljen stavljena pod znacima navodnika. Članak u stvari govori o promeni stava o nekom određenom pitanju od strane poslanika, i reč "predomišljeni" u ovom slučaju ih opisuje kao labilne i neodlučne u svojim stavovima. Dok reč "predomišljeni" može biti izbor novinara, stavljanje pod navodnicima ove reči može biti uređivački izbor u cilju ublažavanja ne tako pozitivne konotacije reči, ili tehničkog propusta odgovornog urednika, kao posledica neznanja funkcije navodnika. Uprkos tome, članak govori o stavovima političkih promena, i kao takav, karakteriše se jednim jako osuđivačkim i kritičkim tonom, što se najbolje ilustruje u samom naslovu članka.

Iako članak govori o poslanicima, kako ženama tako i muškarcima, u članku se nalaze dve slike i obe prikazuju dve žene, odnosno poslanice Donika Kadaj-Bujupi i Teuta Haxhiu. Jedna takva uređivačka politika, zajedno sa naslovom, daje jedan nejasan pregled teme koja se razvija. Dok se termin "predomišljeni" u naslovu može smatrati opisom muškog pola ili bespolnog, slike dve poslanice su vrlo jasne. U najboljem slučaju, čitaoci članka se mogu osetiti zbunjeno zbog naglašenog nesklada između ova dva ključna elementa članka, dok u najgorem slučaju, da ga shvate kao članak koji pokazuje koliko su žene poslanice ove političke partije one koje menjaju svoje stavove, i uslovno, štete svojoj partiji ili određenim političkim procesima.

Poznato je da većina čitalaca tokom prelistavanja novina odluči da pročita određeni članak na osnovu naslova i fotografija. Ali je takođe tačno da se većina čitalaca ne zaustavlja kod naslova i slika, i nisu obavezno zainteresovani da shvate suštinu članka čitajući ga u celosti. Za prve, članak može biti dezorijentirajući i nejasan, dok oni koji se ne ustručavaju da izvuku zaključke samo na osnovu naslova i slika, članak svrstava sve žene poslanice u jednu određenu kategoriju, odakle čitaocu postaje vrlo lako da proceni i dalje jača postojeće predrasude da su žene češće biološki predodređene da ne donose odluke, ili čak češćeg menjanja mišljenja u poređenju sa muškarcima, koji se s druge strane, po istoj stereotipnoj logici smatraju odlučnim i stabilnim.

U članku se pominje ukupno devet poslanica ove političke partije koje su promenile stav u vezi sa glasanjem za Specijalni Sud. Od njih, pet su muškarci i četiri su žene. Međutim, članak prate samo dve slike žena poslanika i bez ijedne slike poslanika muškaraca.

U delu "Citat", članak sadrži citate od poslanice Teuta Haxhiu i analitičara Artan Muhaxhiri. Dok se slika Donika Kadaj-Bujupi može opravdati činjenicom da je ona u to vreme imala važnu poziciju u partiji, odnosno šefa parlamentarne

grupe, slika poslanice Teuta Haxhiu se u tom slučaju može smatrati jednom užurbanom uredničkom odlukom, ili neuspehom uzimanja u obzir potrebe za uravnoteženom prezentacijom oba pola u članku. To zbog toga jer s druge strane citat sociologa Artan Muhaxhiri ne sadrži nijednu njegovu sliku prilikom čega članak gubi priliku da prikaže jasniji, uravnoteženi i nepristrasni pregled sa rodnog aspekta.

Đakovica, Mimozina posvećenost i ljubav

14 E marti, 12 maj 2015
Zëri | www.zeri.info

Intervista

Gjakova, përkushtimi e dashuria e Mimozës

Sali KASHI / (Gazetar i pavarur)

Mimozë Kusari Lila është shembulli i rrallë, ndoshta dhe i vetëm i vetëinvestimit total në ngritjen e përparimin e komunës në ballë të së cilës qëndron "Kryetarja që beson në rikthimin e lavdisë së dikurshme ekonomike të komunës së saj". Një qeverisje krejt ndryshe nga qeverisjet e kaluara, moderne dhe efikase, "Gjakovës po i kthehet nami e shkëlqimi i dikurshëm kulturor Fadil Hoxhës do t'i ngritet shtatorja, pos tjerash edhe sepse për këtë kishte marrë vendim ansambleja e mëparshme komunale".

Gjakova në një të kaluar jo shumë të largët, edhe pse brenda një sistemi politik e ekonomik të ngurtë e jo shumë të favorshëm, megjithatë ka pas arritur një zhvillim i cili ishte model jo vetëm për Kosovën, por edhe më gjerë në bashkësinë e atëherëshme...

KUSARI LILA: Kam besimin se mund të përsëritet perspektiva ekonomike kur Gjakova përsëri do të bëhet shembulli i një zhvillimi të qëndrueshëm ekonomik.

Deri me tani Komuna e Gjakovës ka ndërmarrë disa hapa konkret në këtë drejtim, siç janë:

- Zona e lirë ekonomike, parashtrimi i kërkesës Bordit të AKP-së për Parkun e Biznesit;

- Interesi i investitorëve për të investuar në Komunën e Gjakovës;

- Aeroporti i Gjakovës;

- Përpjekjet e vazhdueshme të komunës sonë, si komunë kufitare, me Fondin zhvillimor shqiptar për projekte të përbashkëta me bashkitë veriore të Shqipërisë, përmirësimi i infrastrukturës, zhvillimi i bujqësisë, potencialet turistike etj.

Të gjithë e kanë të qartë se në ç'gjendje e kemi gjetur qytetin dhe komunën pas fitores suaj në zgjedhjet e fundit. E keni të vështirë të ngritni një qeverisje ndryshe, me cilat rezultate mund të mburrimi se i keni arritur dhe cilat janë problemet që ju presin?

KUSARI LILA: Sfidat më të mëdha dhe problemet e trashëguara pothuajse kemi arritur t'i tejkalojmë, edhe pse ende përballemi me pasojat e një keqmenaxhimi të gjatë në Komunën e Gjakovës. Se kemi ngritur një qeverisje ndryshe, kjo është e dëshmuar tashmë edhe nga vlerësimet që Komuna e Gjakovës merr pothuajse çdo muaj, si:

- komuna e parë e certifikuar për menaxhimin ISO 2001:2008;

- komuna më transparente nga humnitimet e organizatave të ndryshme;
- komuna e cila për një vit ka arritur 100% të përbush zotimet për administratë efikase të digjitalizuar, duke përfshirë këtu edhe digjitalizimin në arsim;
- komuna me performancën më të mirë në menaxhimin e buxhetit, ku hyn edhe pagesa e mbi 4 milionë eurove borxhe të trashëguara;
- Komuna e cila në mars të këtij viti ka dëshmuar frytet e angazhimit një vjeçar të hapjes së vendeve të reja të punës. (Fabrika Intertex).

Gjakova është një vend i historisë. Një vend i artit dhe i kulturës. Një vend me traditë të pikturave, muzikantëve dhe poetëve. Ia njihni asaj nevojat për mbështetje materiale e morale?

KUSARI LILA: Aktivitetet kulturore dhe artistike nga vitit 2014, megjithë vështirësitë financiare, tashmë janë rikthyer në Komunën e Gjakovës. Në çdo muaj publikojmë dhe planifikojmë aktivitetet e ndryshme, thjeshtë dhe përfundimisht nami kulturor i Gjakovës po rikthehet.

Një debat shumë i zhurmshëm është duke u bërë rreth ngritjes së përmendores së Fadil Hoxhës në vendlindjen e tij. Ju shohim midis dy zjarresh të fuqishëm: njërit për nderimin e tij, tjetrit për mohimin dhe kategorizimin e Fadil Hoxhës ndër armiqët e popullit shqiptar. Njëje se duhet ta keni vështirë që të kënaqni të dyja palët në kohën kur në krejt Kosovën ende nuk ka një konsensus shoqëror lidhur me të kaluarën tonë jo aq të largët dhe figurat e historisë së saj...

KUSARI LILA: Ne si qeverisje lokale kemi trashëguar një vendim nga ansambleja e kaluar për ngritjen e lapidarit të Fadil Hoxhës. Debatin dhe politizimin e kësaj çështjeje e shoh të panevojshëm, për faktin se kemi historianë të cilët mund ta japin vlerësimin për figurën e tij. Pavarësisht komenteve ne si Komuna do të respektojmë vendimin dhe shtatorja e Fadil Hoxhës do të ngritet.

Figura juaj politike, karakteri që ju shquan ka bërë që ju të konsideroni ndër politikanët më të nder-

shëm e të karaktershëm në skenën tonë politike, disa zëra ju shohin udhëheqës e ardhshme të partisë... Kini ndërmend të përqëndroheni edhe në ndonjë mandat në qeverisjen e Gjakovës, apo ambiciet tuaja janë më pretenduese...

KUSARI LILA: Unë postet më të larta i kam lënë për Komunën e Gjakovës, dhe pretendimet personale nuk i radhis përpara interesit të qytetarëve të komunës së Gjakovës. Unë kam fituar besimin e qytetarëve për të bërë ndryshimin, andaj përpara se të vendosi për një kandidim timin të ri apo diçka që ndërrihet me të ardhmen time në skenën politike, më duhet të përbush detyrimet e marra përsipër për ndryshimin për Gjakovën.

Gjakova ka një mërgatë të shumtë dhe të kahershme. Keni nisur të nxirni investimet e saj këtu?

KUSARI LILA: Kam vizituar qytetarët në diasporën tonë në shumë vende. Atje kam nxitur interesimin e tyre. Ata atje janë bërë faktorë ndërmjetësimi me shumë kompani serioze të huaja. Me to tashmë kemi filluar negociatat.

Ovaj članak objavljen 12. maja 2015. godine u Zeri, intervju novinara sa gradonačelnicom Đakovice, Mimoza Kusari-Lila. Intervju, kao takav, ne predstavlja nikakvu promenu ili devijaciju koja može biti povezana sa polom intervjuisane osobe. Iako ova analiza nema nameru da proceni kvalitet pitanja novinara ili intervjuu uopšte, treba naglasiti da su pitanja profesionalna i da se u njima ne primećuje nijedna vrsta predrasuda na osnovu pola. Pitanja se isključivo bave radom Kusari-Lile u vezi njenog položaja kao gradonačelnice.

Međutim, malo problematičan je naslov i uvodni deo teksta, u kome se intervju opisuje u kratkim tačkama. "Đakovica, Mimosina posvećenost i ljubav" ima zaštitničke tendencije i istovremeno milujući. Teško je naći jednu takvu titulu za gradonačelnika muškarca, kojem bi se odnosili samo imenom, a ne imenom i prezimenom nego samo prezimenom. Činjenica da je glavni lik žena, čini da autor, svesno ili nesvesno, preuzima paternalističku ulogu i zaobilazi etabliranu praksu referisanja imenom i prezimenom osobama koje drže takve pozicije odlučivanja. S druge strane, dok je reč "posvećenost" sama po sebi objektivan termin, kombinovana prethodnom rečenicom "ljubav", čini da čitav naslov dobije sasvim drugačiji prizvuk. Najpre, vredi napomenuti da je teško naći jedan takav članak gde će reč "ljubav" biti korišćena kao kvalitet angažovanja i rada bilo kojeg gradonačelnika neke opštine ili bilo kojeg političara muškarca. U tom slučaju, "posvećenost" opisuje Kusari-Lilu više kao nesebičnu majku, nego profesionalnog političara u službi građana. Iako članak promovise ženu političara i služi se čitaocu kao priča o uspehu, on ipak ne dostiže da pobegne od karakterisanja i određenih predrasuda koje izbleđuju, pre svega, pozitivan i profesionalni sadržaj samog intervjuu.

Kurve iz Albanije, u redu za udaju sa neoženjenim starcima iz Srbije (Foto-Beograd)>

Kurvat e Shqipërisë, në radhë për tu martuar me pleqtë beqar të Serbisë (Foto-Beograd)

Dhjetëra vajza nga Shqipëria, në Rashkë që të njihen me serbë Agjencionet "Merli 2008" nga Shkodra dhe "Stara Rashka" nga Beogradi kanë organizuar gjatë festës së Vidovdanit një udhëtim për dhjetëra vajza nga rajone të ndryshme të Shqipërisë, të cilat kishin mbërritur në krahinën e Rashkës, në trekufirin Serbi - Mali i Zi - Repu-

blika Srpska me qëllim që të njihen me djem të pamartuar serbë nga kjo trevë. Vajzat e

ardhura nga Shqipëria kanë deklaruar se do ta provojnë fatin që të lidhen me ndonjë

djalë serb, nëse ai është ashtu siç duan ato, njoftojnë mediat serbe. Kjo njohje në mes të vajzave nga Shqipëria dhe djemve serbë ka traditë mbi tetë vjeçare dhe për këtë kujdesen agjencione dhe sekserë të specializuar, të cilët menaxhojnë udhëtimet, takimet dhe lidhjet, kuptohet, në kundërvlerë të shumava të caktuara të parave. ■

Gore navedeni članak objavljen jula. 2014. u novinama Bota Sot može se smatrati tipično mizoginim člankom, nasilnim i koji otvoreno podstiče mržnju. Naslov članka sugerise da je tema koja se odvija važna za čitaoca. U tom slučaju, naslov preuzima zadatak da privuče čitaoca da pročita o temi koju redakcija novina smatra apriori neetičkom, odvratnom i neprikladnom. Šta više naslov traži od čitaoca skoro automatsku potvrdu stava sastavljača naslova. Drugim rečima, autor naslov pretpostavlja da se čitalac mora složiti sa stavom pisca članka da je brak između cura iz Albanije i momaka iz Srbije bez sumnje za osudu i neprihvatljiv kao takav.

Inicijalna analiza naslova se može izvršiti deleći je na tri sastavna delova, koja mogu stajati kao nezavisne koordinirane rečenice. Prvi deo, "Kurve iz Albanije", se odnosi vrlo prezrivo terminom prema ženama iz Albanije. Denominacija "kurva" je u ovom slučaju pojava žene kao nerazumne osobe, opake i agresivne. U najflagrantnijem slučaju, koji je korišćen u ovom slučaju, termin "kurva" se povezuje stereotipnim konceptom morala, gde autor članka daje sebi za pravo da proceni koje su radnje žena i devojaka moralne a koje nemoralne.

Drugi deo naslova, "u red za udaju", postavlja instituciju braka u jednoj ekonomskoj ravni, lišene drugih atributa koji se povezuju sa razvojem odnosa između dve osobe koje postignu jedan takav dogovor. U ovom smislu, čekanje na red daje osećaj da osoba ili osobe čekaju na red za jednu određenu ugovorenu uslugu, koja obično ima veze sa transakcijom robe ili usluga. Šta više, čekanje na red znači želja ili potreba osobe da dobije ono što želi. U ovom slučaju, čekanje na red praćeno je slikom koja prikazuje devojke kao očajnički beznadežne, i koje jedinu nadu pronalaze kod "neoženjenih staraca iz Srbije".

Treći deo naslova, "neoženjeni starci iz Srbije" je takođe prepuna predrasuda, gde se primećuje dupla diskriminacija - na osnovu starosti i etničkoj pripadnosti.

Takođe je izraženo jedno organsko odbijanje prema muškarcima starijeg doba, koji su neoženjeni. Jedno takvo uverenje izražava se otvoreno, uprkos činjenici da u članku nije data nikakva informacija kako bi se elaborirao ovaj stav. U nijednom delu članka ne navodi se da su ove osobe u starijim godinama. Stvarna svrha jedne takve kategorizacije sa predrasudama može lakše se shvatiti ako se analizira zajedno sa drugim delom ovog dela naslova, koji se odnosi na Srbiju, koja je opterećena nacionalističkim predrasudama. Sastavljač naslova ne krije u nijednom trenutku svoje neslaganje oko brakova albanskih žena sa srpskim muškarcima, koristeći i etničku pripadnost kako bi omalovažavao i ponižavao jedan određeni privatni odnos između dve osobe, kao što je brak.

Činjenica da se članak nalazi na dnu stranice i da je veoma kratak, u direktnoj je suprotnosti sa "značajem" koji je dat ovoj temi po naslovu. Drugim rečima, ako se uzme u obzir prostor koji je namenjen za članak, može se zaključiti da redakcija ovih novina nije zainteresovana da članak bude primećen od strane čitaoca. Pored toga, u naslovu su postavljene slike mladih devojaka u značajno negativnom kontekstu, ali se ne zaustavlja na tome. Pošto naslov zajedno sa slikom predstavlja skoro 50 posto "modula" ovog materijala (naslov, tekst, slika), može se zaključiti da je cilj autora da čitaoci vide naslov i sliku u skoro isto vreme, i da dođe do njegovog/njenog zaključka nemajući potrebu da pročita tekst članka.

Dok je multimodalitet potpuno normalna praksa u medijima, gde svaki od modula, naslov, tekst i slike daju smisao predstavljenom materijalu, u ovom slučaju slika je u potpunosti u službi naslova, i ne donosi nikakvu novu informaciju čitaocu, osim što jača stav predstavljen u naslovu. Kako bi članak postao još izraženiji, devojke na slici izgledaju nasmejane i u opštem dobrom raspoloženju. Važno je napomenuti da su slike koje se koriste pored teksta izabrane kako bi dali jednu određenu poruku u skladu sa interesom i svesnim ili nesvesnim ciljem autora članka. Drugim rečima, odluka o korišćenju jedne određene slike proizilazi iz interesa i pogleda na svet osobe koja odlučuje o ovom pitanju, kao i profesionalnoj proceni osobe o slici koja će rezonirati najbolje sa vrednostima i pogledima na svet ciljanih čitalaca. Pošto sadržaj naslova rezonira sa vrednostima jednog određenog i teško osporavajućeg socijalnog i kulturnog pogleda na svet, slika je postavljena u jednom uskom prostoru osude, gde se stav o moralu radnje ovih devojaka formira pre nego što čitaoc dobije priliku da pogleda sliku izbliza. Kao rezultat toga, devojke u ovoj slici se osuđuju kao osobe čija su ponašanja izvan svake prihvatljive društvene i moralne norme, dok činjenica da se pojavljuju u dobrom raspoloženju stvara prostor za jačanje prethodnih predrasuda i izazivanja mržnje. Osim toga, sama slika gde se vide lica ovih devojaka direktno oštećuje njihov imidž.

U zaključku, može se reći da nam činjenica da je članak smešten u jednom

uglu stranice novine, stavlja do znanja da redakcija ne cilja da se članak čita puno. S druge strane, po prirodi naslova, bilo bi skoro prirodno očekivati da članak zauzme jedno lakše vidljivo mesto na stranicama novine. I na kraju, tekst članka koje ne raspravlja nimalo temu brakova između devojaka iz Albanije i aranžiranje takvih brakova preko privatnih agencija, čini da članak bude jednostran i neprofesionalan, dok u najgorem slučaju, još više jača moralne predrasude sačinjene u okviru jednog određenog sistema kulturnih vrednosti, kao i da izazove mržnju prema jednoj određenoj kategoriji bračnog statusa, odnosno statusa devojaka i neudatih žena. Očigledno je da se autor članka nije potrudio da razgovara sa ženama o kojima je pisao i, iako je prisutan, tekst članka daje samo jedan mali deo celokupne situacije. Veoma je očigledan nedostatak ozbiljnih napora od strane autora o razrađivanju kompleksnosti fenomena aranžiranih međuetničkih brakova, i uzroka koji guraju devojke i žene u takve brakove. Uzimajući u obzir sve elemente ovog gore navedenog članka, može se zaključiti da je članak duboko neprofesionalan i nemoralan, i šta više, ispunjava sve kriterijume za podizanje krivične prijave o omalovažavanju imidža, kao i diskriminacije na osnovu pola i nacionalnosti.

Kao momci! >

SPORT

Futboll Zor për Prishtinën 23

Sport Në Baku me 23 sportistë 23

Basketboll Në finale për gjyshen 23

Nga Madridi në Berlin

22

Si djemtë!

Dhuna në sportin kosovar ka ndërruar gjini. Dy ndeshje, njëra në basketboll e tjetra në futboll, janë ndërprerë brenda më pak se një jave, shkaku i përlëshjes ndërmjet sportisteve. Palët e akuzojnë njëra-tjetrën, për shkaktimin e dhunës. E njohësit e sportit, kalimin e dhunës nga meshkujt tek femrat, e konsiderojnë dukuri mjaft shqetësuese

Gore navedeni članak, objavljen u listi Zëri stvara jednu direktnu korelaciju između nasilja i polne pripadnosti počinitelaca nasilja. Iako je u vezi sa nasiljem u sportu, sudeći po ovom naslovu, ovaj članak se bavi generalisanjem i jača polne stereotipe, gde se muškarci (u ovom slučaju nazvani kao dečaci) smatraju kao jedini koji su sposobni da vrše nasilje. Ili ako objasnimo drugačije, članak podrazumeva da se žene ne trebaju ponašati isto kao i muškarci, pojačavajući i dalje polni stereotip da su osetljivost i uzdržanost ekskluzivne karakteristike žena kao biološko i društveno biće, dok su agresivnost i impulsivnost ekskluzivne karakteristike muškaraca. Na ovaj način, novinar ovog članka ne samo da nije uspeo da objasni čitaocima ovaj poseban fenomen iz jedne objektivne i ne nužno komparativne perspektive, on isto tako pojačava još više stereotip da su samo muškarci ili da samo oni imaju "pravo" da budu agresivni i nasilni. Dok je nasilje na sportskim terenima u klubovima devojaka ekskluzivna vest i kao takva vredi da se izveštava, sudeći po naslovu, pisac članka nije uspeo da izvrši izveštavanje bez davanja negativne polne konotacije članku.

Na kraju, treba napomenuti da je analiza ovog članka nepotpuna zbog činjenice da ceo tekst članka nije obuhvaćen u materijalu koji je prikupljen od strane ARP-a, i samim tim nije bio dostupan istraživačima ovog rada. Tekst članka može biti uravnotežen i korektan u prezentaciji žena i muškaraca kao i njihovih uloga u društvu, utvrđenih od strane određenih polnih i društvenih normi. Međutim, ako naslov članka predstavlja suštinu potpunog članka, može se reći da on upada u zamku predstavljanja žena na osnovu normi i stereotipa kojima bi najviše trebalo da doprinesu naročito mediji i novinari.

Centar u kome se tretiraju više od 100 mentalnih bolesnika >

E mërkurë, 17 gershor 2015 09
Zëri | www.zeri.info

Rajoni

Janë mbi
100 të sëmurë
mentale në gjithë
rajonin e komunës
se Skenderajt, të
cilët trajtohen në
Qendrë.

Qendra ku trajtohen mbi 100 të sëmurë mentalë

Në Qendrën e Shëndetit Mendor në Skenderaj thonë se 12 deri në 15 të sëmurë mentalë kanë qëndrim ditë në qendër, ndërsa të tjerët, rreth 90, marrin terapinë (injeksion) një herë në muaj.

Në qendër trajtohen persona të moshave dhe profesioneve të ndryshme.

Kajtas Gecaj / Skenderaj

Ishte mësuese me nam, por vrasja e vëllezërve të saj gjatë luftës e kishte tronditur thellë. E luajtur mendsh, Hyrë Zeka bën një jetë ndryshe nga të sëmurët e tjerë mentalë që trajtohen në Qendrën e Shëndetit Mendor në Skenderaj.

Perderisa të tjerët mbledhen për çdo ditë në një vend, për ta kaluar ditën dhe për t'u relaksuar dhe për t'u shoqëruar mes vete, mësuesja që e donin të gjithë, rri vetëm. Ata që shkojnë mësojnë edhe për shumë gjëra, nga programet e ndryshme dhe aktivitetet relaksuese, që zbatohen me ta.

Fjala është për rreth 100 të sëmurë mentalë, njëerz me precedentë skizofrenie, nga moshë 18 deri në 65 vjeç, të cilët kanë kaluar nëpër faza të ndryshme të trajtimit në Klinikën Psikiatrike në QKU, e të cilët tani trajtohen në Qendrën e Shëndetit Mendor.

Mbi 100 të sëmurë mentalë, kryesisht skizofrenë, të cilët lironë nga Klinika Psikiatrike në QKU, vazhdojnë trajtimin në Qendrën e Shëndetit Mendor në Skenderaj, e cila menaxhohet direkt nga Ministria e Shëndetësisë. Sipas stafit të saj, Qendra ofron kushte jashtëzakonisht të mira të trajtimit për ata persona të cilët janë të regjistruar për qëndrim ditë aty. Por, edhe për të tjerët ka përkujdesje maksimale. Për ata persona me të meta mendore, të cilët trajtohen me qëndrim ditë në Qendër, sigurohet edhe një racion ushqimi.

Të sëmurë që më parë janë trajtuar në QKU

Shqipe Feka, një prej infermiereve që punojnë në këtë Qendër, dhe e cila ka detyrën e përgjegjëse, thotë se për personat e sëmurë mentalë janë siguruar ekupe mobile, të cilat dalin në terren dy herë në javë dhe i takojnë të gjithë të sëmurët mentalë. Ajo shton se me personat me qëndrim ditë, krahas aktivitetit të ndryshme, organizohet edhe shqërim i grup dhe me ta cilët edhe jashtë objektit të Qendrës.

"Me të sëmurët mendore zbatohen aktivitetet të llojeve të ndryshme. Ata mësojnë edhe për shumë gjëra nëpërmjet

Qendra e Shëndetit Mendor në Skenderaj

Mësuesja Hyrë Zeka, tani e sëmurë mendore

Fakte

Shqipe Feka, një prej infermiereve përgjegjëse në Qendrën e Shëndetit Mendor në Skenderaj, thotë se për personat e sëmurë mentalë janë siguruar ekupe mobile, të cilat dalin në terren dy herë në javë dhe i takojnë të gjithë të sëmurët mentalë. Ajo shton se me personat me qëndrim ditë, krahas aktivitetit të ndryshme, organizohet edhe shqërim i grup dhe me ta cilët edhe jashtë objektit të Qendrës.

programit psiko-social, të cilin e zbatojnë njëerz profesionalë që vijnë nga qendra në Mitrovicë, pjesë e të cilës është Qendra e Shëndetit Mendor në Skenderaj, por edhe staf i Qendrës përkujdeset për aktivitetet relaksuese me të sëmurët mentalë", thotë Feka. Sipas saj, ata janë të sëmurë, të cilët më përpara janë trajtuar në klinikë, janë të sëmurë që janë trajtuar nga skizofrenia dhe tani trajtohen e vazhdojnë këtu.

"Janë mbi 100 të sëmurë mentalë në gjithë rajonin e komunës së Skender-

ajt, të cilët trajtohen në Qendër. Derisa 12-15 prej tyre, e nganjëherë edhe më shumë, sidomos në ditët kur vijnë për ta marrë terapinë, të tjerët rreth 90, marrin terapinë këtu në qendër, një herë në muaj", thotë infermiera Shqipe Feka, e cila shton se ata marrin terapinë në formë injeksioni.

Ajo nuk ka veçuar ndonjë rast të pakëndshëm, pasi që Qendra ka të bëjë me njëerz që edhe mund të jenë të rrezikshëm, para se gjithash për stafin, por ka ripërsëritur se trajtimi i të gjithë të sëmurëve mentalë në komunën e Skenderajt bëhet në mënyrë profesionale.

Për mësuesen Hyrë qytetarëve u dhemb shpirti

E të sëmurët janë të moshave dhe të profesioneve të ndryshme. Në mesin e atyre, për të cilën qytetarëve të Skenderajt u dhemb shpirti, është edhe një mësuese me nam, të e cila mësynin pothuajse të gjithë prindërit për t'i regjistruar fëmijët e tyre. Dhe nuk e kishin të gjithë fatin që fëmijët t'i regjistronin të mësuesja Hyrë,

sepse në një paralele, atëherë mund të mësonin më së shumti 40 nxënës.

Fati i keq ka dashur që ajo të sëmurë pak kohë pas përfundimit të luftës, si pasojë e traumave të mëdha gjatë luftës, sidomos pas vrasjes së vëllezërve të saj në luftë. Shenjat e para të çrregullimit psikik kolektë e mësueses Hyrë i kishin vërejtur menjëherë, por ajo vazhonte t'i edukonte nxënësit në shkollën "Shaban Jashari" edhe për gati dy vjet pas përfundimit të luftës. Drejtorja e Arsimit në Skenderaj ishte detyruar që t'ia ndërpriste marrëdhënien e punës, por pagën ia dërgonin. Komuna u përkujdes që t'ia jepte edhe një banesë, por kjo ishte e tëra. Për shërimin e saj, nuk ishte përkujdesur askush. E lënë krejtësisht vetëm, sëmundja e mësueses Hyrë bëhej gjithnjë e më e madhe. E tani, kur sëmundja e rëndon, mësuesja Hyrë nga ballkoni i banesës së saj, i thërret nxënësit e vet, madje edhe kolegeve të dikurshme të saj u sugjeron se çfarë të bëjnë me nxënësit. E gjithë kjo gjendje e saj, shkakton dhembje të qytetarët e Skenderajt, sidomos te ata që mësuesen Hyrë e kanë njohur ndryshe nga që është sot.

Ovaj članak koji je objavljen 17. juna 2015. godine u novinama Zëri, govori o Centru za Mentalno Zdravlje u Skenderaj, gde se na osnovu članka, tretiraju 100 mentalno bolesnih osoba. Za razliku od gore navedenih članaka, u ovom članku naslov i uvodni deo obavljaju svoju funkciju na objektivan i informativan način. U naslovu se navodi da se u ovom centru tretira više od 100 mentalno obolelih osoba, dok se u uvodu navode neki od ključnih detalja u vezi sa brojem pacijenata, kao i činjenica da se u centru tretiraju osobe različitih uzrasta i profesija.

U ovom članku, jasno je da je novinar odlučio da ispriča priču posredstvom jednog od pacijenata, koji je u ovom slučaju žena. Objašnjavanje jednog opšteg fenomena koristeći jedinstveni slučaj je jedna od poznatih tehnika novinarskih tekstova i dosta efikasna u objašnjavanju složenih i društvenih fenomena i tema. Takvi članci imaju moć stvaranja emocionalne veze između čitaoca i protagoniste priče, omogućavajući čitaocu da analizira navedeno pitanje iz perspektive protagoniste. Međutim, u ovakvim tekstovima, je podjednako važno da se protagonisti pruži odgovarajući prostor da on/ona sam ispriča priču. Drugim rečima, takvi članci su najuspešniji kada je novinar u potpunosti nevidljiv, i čitalac ima osećaj da je u direktnom razgovoru sa protagonistom, neometan prisustvom novinara u ulozi posrednika.

U navedenom članku, novinar počinje opisom glavnog protagoniste, Hyre Zeka. Novinar ukazuje na to da je protagonistkinja priče bila učiteljica, pre nego što je pokazala prve znakove mentalne bolesti koja su se, prema autoru, pojavila kao posledica ubistva njene braće tokom rata na Kosovu. Treba naglasiti da novinar nije ni približno dovoljno kvalifikovan da dokaže da je ubistvo njene braće bio uzrok bolesti. Jedno takvo objašnjenje bilo bi pouzdano samo u slučaju izdavanja od strane stručnjaka oblasti, odnosno doktora protagonistkinje, koji bi se citirao u članku.

Na početku, važno je napomenuti da je u takvim člancima pod diskrecijom novinara da odluči koji pojedinac najviše odgovara da razjasni jedan opšti fenomen kroz njegovu ili njenu ličnu priču. Problem u ovom članku je da izabran protagonista nije ilustrativni primer teme koja se razvija i jedini kriterijum koji ona ispunjava je činjenica da je ona jedna od 100 pacijenata koji se redovno tretiraju u ovom centru. Osim toga, nije jasno da li novinar želi da piše o potrebi pružanja psiho-socijalnih usluga za tretiranje trauma preživelimata rata, ili želi da nam predstavi posebnu priču jedne određene osobe. Bez obzira koja je svrha novinara, u oba slučaja može se reći da je njegov pokušaj nepotpun i kao članak ne poziva niti na poboljšanje psiho-socijalne pomoći od strane institucija, niti predstavlja neku jedinstvenu priču protagonistkinje priče. Sudeći po sadržaju teksta, može se zaključiti da je priča o protagonistu odabrana samo kao dodatak izveštaja o radu centra, a ne kao glavni element koji daje pravac i snagu u objašnjavanju tretmana mentalno obolelih u ovoj instituciji.

Novinar predstavlja protagonistkinju priče kao jednu bivšu “poznatu” učiteljicu koja je sada “poludela” i za koju “građani veoma žale”. Ali svi ovi zaključci izdati su od strane novinara, ne obuhvatajući u članku osobe koje bi direktno mogle da pričaju o njenoj prošlosti (porodica, prijatelji, bivše kolege), i vrstu bolesti (lekare). To daje utisak da autor piše o njoj na osnovu opšteg znanja i subjektivnih informacija nabavljenih sa strane, bez pokazivanja napora da obezbedi potreban prostor osobi koji nosi glavni teret članka da ispriča svoju priču. Ne uzimanje eventualnog pristanka da bude deo jednog članka u novinama od strane osobe koja je predstavljena u priči, kao i upotreba imena i prezimena kao i slike u priči, predstavlja ozbiljno zaobilaženje osnovnih principa objektivnog izveštavanja i profesionalne etike.

Generalno, članak ima istaknute tonove opisnog izveštavanja, koji se pre svega zasniva na percepcije novinara, i ne na ozbiljno razmatranje fizičkog, mentalnog i duhovnog stanja jednog mentalnog bolesnika. S druge strane, njena slika se predstavlja kako sledi: “Učiteljica Hyrë Zeka, sada mentalno bolesna”. Osim toga što se ne nudi nijedan konkretan detalj u vezi sa osobinama bolesti i njenog uticaja na život pacijenta, ovaj opis je neprofesionalan i isključiv, zato što redukuje protagonistkinju u samo dve uloge – ili kao učiteljicu, ili kao mentalnog bolesnika – koja, po mišljenju autora isključuju jedna drugu. U ovom slučaju, autor odražava visoko subjektivni pristup i naglašavajući uticaj društvenih normi, koje na jednu stranu profesiju nastavnika vide kao neto plemenito, dok sa druge strane stigmatiziraju mentalne bolesti. Novinar nepravedno postavlja ličnost protagonistkinje između ova dva ekstrema, u kom slučaju ne ostavlja prostor za stvaranje jednog objektivnog neuticajnog mišljenja od strane čitaoca. Ovaj članak takođe krši principe Zakona protiv Diskriminacije, kao i pravo pacijenta na privatnost.

Teuta u LDK donosi glasove i vrednosti >

VEZHTIMET EDE ONLINE
WWW.BOTASOT.INFO

Jehona e kandidatit të Teuta Rugovës në LDK

Teuta në LDK sjell vota dhe vlera

"Unë them që të paktën 20 apo 25 mijë vota do i marr zënjusha Teuta Rugova dhe gjithsesi në përqindjen gjenerale do të ndikoj në ngritjen e LDK-së", thotë për "Bota sot", analisti Jeton Kelmendi.

Mimozë Lakna

Kandidimi i Teuta Rugovës për deputetë në Kuvendin e Kosovës po konsiderohet si hap pozitiv për Lidhjen Demokratike të Kosovës. Përveç se është ndër kandidatët më të rinj për deputet, Teuta Rugova është edhe vajza e presidentit Ibrahim Rugova i cili themeloi Lidhjen Demokratike të Kosovës. Si subjektin e parë politik në Kosovë i cili u bë shpresë për të ardhmen e shqiptarëve. Teuta Rugova lu bashku LDK-së për të përfaqësuar të rinjtë e Kosovës. Përveç kësaj, me kandidimin i saj për deputet po vlerësohet si gjë pozitive edhe sa i përket numrit të votave që mund t'i arrij LDK-ja në këto zgjedhje. "Mendoj se çdo ardhje cilësore në LDK ka një kuptim pozitiv për këtë subjekt politik, sepse në këtë mënyrë shënon edhe rritje në elektorat. Kështu aderimi i goçës së presidentit Rugova në LDK mendoj se

AKTUALE

do të ndikoj pozitivisht për vet faktin se është bija e një personaliteti shumë të fuqishëm dhe natyrisht se do të ndikoj që të marr vota. Unë them që të paktën 20 apo 25 mijë vota do i marr zënjusha Teuta Rugova dhe gjithsesi në përqindjen gjenerale do të ndikoj në ngritjen e LDK-së", thotë për "Bota sot", analisti Jeton Kelmendi.

Kelmendi, vlerëson se kontributi i Teutës është shumë i madh për LDK-në dhe ngritjen e elektoratit të saj. "Së pari duhet përhëndetur sepse është goçë e re dhe llogja në politike sigurisht është pozitive aq më tepër kur ajo është e përgatitur sepse ka mbaruar edhe studimet. Nuk duhet të merret nga ato taktikant moniste që i kanë disa familje të mëdha, se nuk duhet të marr pjesë në politikë se jam i të gjithëve, sepse partitë janë të gjithëve. Kështu që mendoj se është një kontribut jashtëzakonisht i madh për LDK-në dhe natyrisht do të ndikoj në ngritjen e elektoratit të LDK-së", shprehet ai.

Sipas tij, politika e presidentit Rugova, dhe shkuaria në shtetpini e tij për ta prezantuar kandidimin e forcën bindjen se LDK-ja do të fitoj në këto zgjedhje.

"Duhat mbështetur edhe iniciativë e kryetarit Mustafa për të shkuar në shtetpini e zënjushës Rugova dhe aderimi që u bë në mënyrë solemne në LDK. Kështu mendoj që po e përforco bindjen e fitueses në këto zgjedhje të qershor. LDK-ja pa Teutën sigurisht që do të fitonte një përqindje më

të ulët dhe natyrisht tani Teuta do të ndikoj sepse politika e presidentit Rugova dhe LDK-ja shtëpia politike e presidentit Rugova dhe vajza e presidentit sigurisht se do të ndikoj shumë pozitivisht", thekson Kelmendi.

Sipas tij Teuta do të jetë më e mirë se vëllai i saj Uka, i cili nuk ishte aktiv aq sa duhet në Kuvendin e Kosovës.

"Unë jam shumë i bindur që do të jetë shumë më e mirë se sa i vëllai sepse ndoshta shumëkush mund të jetë zgënjyer me plotësisht të drejtë sepse Uka ka qenë deputet jo aktiv që është konstatuar nga shumë OJQ. Kjo nuk ka arsye që të marr mostër nga Uka, ajo duket më dinamike më e gjallë dhe më e urtë. Kështu duket se i ka ngjarë me shumë presidentit Rugova", potencion Kelmendi.

Gjatë prezantimit të saj si kandidatë për deputet, Teuta Rugova tha se LDK-ja që nga fillimi i saj është bërë sinonim për liri dhe pavarësi.

"LDK-ja ka lindur në Kohët më të vështira, kur Kosovën e nevojitej forca dhe artikullonte qartë dhe fuqishëm përjekje të popullit për liri, pavarësi dhe demokraci, pra LDK-ja që nga fillimi i saj është bërë sinonim i lirisë pavarësisht dhe demokracisë. Apo siç ka thënë

babai im, LDK-ja për popullin është shpresë dhe besë", këto ishin fjalët e saj gjatë konferencës për medie ku Teuta Rugova, u prezantua si kandidatë për deputetë në Kuvendin e Kosovës nga radhët e LDK-së.

Ajo tregoi se tashtë me mbaruar studimet universitare dhe sipas saj, tani është shumë e nevojshme që rinia të përfaqësohet në mënyrë të denjë krahe për krahe me vlerat dhe cilësimin evropian.

Ajo ka vendosur që t'i bashkohet LDK-së, veçanërisht për të përfaqësuar të rinjtë dhe femrat e Kosovës.

Tani që e kam mbaruar universitetin, mendoj që është më së nevojshme për rininë dhe popullin e Kosovës, që të ketë një përfaqësues të denjë në Kuvendin e Kosovës, sepse segmenti i shoqërisë shpesh edhe është anashkalluar në planin e brendshëm, dhe i harruar i izoluar në planin ndërkombëtar. Të rinjtë tanë duan të jenë krahe për krahe me mosha të tjerë evropian, t'i ndajmë dhe t'i gëzojmë vlerat e tyre të civilizimit evropian", theksoi Teuta.

Kandidimi e saj për deputetë e kanë mirëpritur edhe krejtë e LDK-së, të cilët kanë thënë se Teuta do të jetë përfaqësuese e denjë e zërit të rinisë në Kosovë. ■

Gore navedeni članak koji je objavljen 12. maja 2014. godine u novinama Bota Sot u vezi je sa članstvom Teute Rugova, ćerke bivšeg pokojnog predsednika Kosova i bivšeg predsednika Demokratskog Saveza Kosova (LDK), Ibrahima Rugove, u redove LDK-a. Upotrebljena slika i naslov članka su objektivni i predstavljaju protagonistkinju na objektivni i pozitivan način.

Jedan od glavnih problema ovog članka je davaje velikog prostora jednom od političkih analitičara. U stvari, članak se skoro u potpunosti zasniva na njegove stavove i mišljenja o davanju vesti članstva protagonistkinje u LDK. Osim toga, ovaj članak ima za cilj da objasni kako će LDK imati koristi od članstva Rugove

u svojim redovima. "[...] prelazak ćerke predsednika Rugove u LDK smatram da će uticati pozitivno zbog same činjenice da je ćerka veoma jake ličnosti i da će naravno uticati na dobijanje glasova." Politički analitičar nastavlja, govoreći: "Ja smatram da će najmanje 20 ili 25 hiljada glasova dobiti gđa Teuta Rugova i sigurno će na opštem procentu uticati na napredak LDK-a. U prvom delu ovog citata, politički analitičar se obraća protagonistkinji izrazom "cura" i njenu sposobnost za dobijanje glasova povezuje direktno sa činjenicom da je ona "ćerka" bivšeg predsednika Rugove. U prvom delu citata, Rugova se opisuje izrazom "cura" koja uopšteno ima konotaciju milovanja i maženja i koja opisuje jednu mladu devojčicu, dok se u drugom delu koristi reč "ćerka", koja za razliku od pojma "cura", ističe većinom porodični aspekt, odnose "otac i ćerka", opisanom jednom značajnom dozom obzira za vrednosti porodice i ulozi žene u njoj.

Članak dalje nastavlja citatom jednog analitičara, u kojem se navodi da "[...] treba pozdraviti [njeno članstvo] jer je ona mlada cura i njeno uključanje u politici je sigurno pozitivno, povrh svega kada je ona spremna, pošto je završila i studije". U ovom trenutku, dotični analitičar smatra razumnim da navodi činjenicu da je protagonistkinja završila studije, predstavljajući na taj način manju dozu polne diskriminacije, gde se završetak studija odmah smatra značajnim kriterijumom za političke aktivnosti. U pogledu pružanja dodatne informacije, takva stvar je potpuno prihvatljiva i tačna, međutim, pošto takav kriterijum se retko kada, ili nikada nije smatrao značajnim ili se komentariše za mlade dečake u politici, i dokazuje činjenicu da analitičar oseća potrebu da bi dokazao da protagonistkinja, iako je mlada devojka, ona je dostojna za članstvo u partiji. Jedan takav sličan dvostruki standard primećen je i u nastavku članka, kada analitičar tvrdi da protagonistkinja ovog članka će biti "mnogo bolja od njenog brata", misleći na Uke Rugovu koji se postao član LDK-a pre nekoliko godina, "jer je Uka bio neaktivan član parlamenta [...] Ona [Teuta Rugova] izgleda dinamičnija, življija, i mirnija. Tako da izgleda da više liči na predsednika Rugovu". U prvoj rečenici, analitičar postavlja protagonistkinju u uporednoj poziciji sa njenim bratom, iako se čitaocu ne daje nikakva informacija o njenom bratu, na osnovu čega bi se moglo doći do zaključka o tome zašto ona ima više šansi da bude uspešnija od njenog brata. Dalje, ona se smatra kao neko ko je sličan ocu, pokušavajući na taj način da ubedi čitaoca, posebno pristalice LDK-a, da u velikoj meri, ona zaslužuje njihov glas, naročito zbog ove činjenice. Protagonistkinji nije data mogućnost da izrazi njenu spremnost buduće kandidatkinje, ili njen politički program. Ona je diskriminirana od početka, jer joj se nije pružila prilika da izrazi svoje lično posedovanje znanja, ali je postavljena na uporedivoj poziciji sa njenim ocem i bratom. Važno je da se i pojedincima koji po prvi put učestvuju na izbornoj trci daje mogućnost da izraze njihov lični i akademski potencijal, bilo da se radi o muškarcima ili ženama, bez obzira na porodično, nacionalno, socijalno poreklo, itd. Ne čineći takvu stvar, ovaj članak doprinosi oštećenju

ličnog političkog profila protagonistkinje, kao mlade kandidatkinje koja može da pruži novu viziju.

Članak je takođe jednostran, zato što pokušava da predstavlja protagonistkinju na najbolji mogući način, pošto autor zajedno sa intervjuisanim analitičarem, svesno ili besvesno, ne daje uvek pozitivna svojstva. Štaviše, zabrinjavajuća činjenica je da osim analitičara i same protagonistkinje, čiji se citati pojavljuju samo na kraju, članak nema neki treći glas, bilo da je to i glas samog novinara, koji bi mogao pružiti poravnanje između izveštavanja o njenom članstvu u LDK-u, sa jedne strane, i jačanja LDK-a kao političke partije, sa druge strane. Drugim rečima, članak ima mnogo više zajedničkog sa ličnim opažanjem, nego sa nezavisnim, objektivnim izveštavanjem.

Ermira Mehmeti traži veću pažnju od Tirane i Prištine za Makedoniju >

e mërkurë • 28 maj 2014

arbëri

KOHA Ditore • 7

DEPUTETJA E BDI-SË KA FOLUR PËR GJENDJEN E SHQIPTARËVE NË MAQEDONI PARA STUDENTËVE TË UNIVERSITETIT TË PRISHTINËS "HASAN PRISHTINA"

Ermira Mehmeti kërkon më shumë vëmendje për Maqedoninë nga Tirana e Prishtina

"Duhet një vëmendje më e madhe nga ana e Kosovës dhe e Shqipërisë për politikën, por edhe ngjarjet në Maqedoni, në veçanti nga Shqipëria si shtet amë, sepse shqiptarët në Maqedoni me kushtetutë përcaktohen si pjesë e popullit shqiptar që jeton në Maqedoni", ka thënë Ermira Mehmeti

Uran Krasniqi

PRISHTINË, 27 maj - Deputetja më e votuar shqiptare e Kuvendit të Maqedonisë, Ermira Mehmeti, ka kërkuar vëmendje më të madhe për shqiptarët e Maqedonisë nga ana e Tiranës dhe e Prishtinës.

Teksa e ka mbajtur një ligjëratë, të martën, në Fakultetin Filozofik të Universitetit të Prishtinës "Hasan Prishtina", ku të më diskutimi ka qenë pozita e shqiptarëve në Maqedoni, deputetja e Bashkimit Demokratik për Integrim, ka thënë se për vëmendje megjithatë Tirana ka më shumë obligim sesa Prishtina. "Duhet një vëmendje më e madhe nga ana e Kosovës dhe e Shqipërisë për politikën, por edhe për ngjarjet në Maqedoni, në veçanti nga Shqipëria si shtet amë,

sepse shqiptarët në Maqedoni me kushtetutë përcaktohen si pjesë e popullit shqiptar që jeton në Maqedoni. Shqipëria duhet të jetë pak më sypër, Kosovës nuk besoj që itakon në të njëjtin nivel, por gjithsesi vëmendja na nevojitet", ka thënë ajo.

"Pra, raporti duhet të jetë nga i madhi drejt të voglit dhe nuk besoj gjithaq anasjelltas".

Mehmeti e ka pranuar që subjektet politike shqiptare nuk kanë vetëdije për t'u bashkuar rreth një interesi të përbashkët të tyre.

"Pyetja që më së shpeshti na parashtrohet është pse nuk është e mundur që të arrihet konsensus? Unë besoj që kjo ka të bëjë me faktin se në Maqedoni ndoshta për shkak të natyrës së funksionimit e organizimit të shtetit kjo është më e theksuar. Kemi një zbrazëti mes

politikaneve të një brezi pak më të shkuar dhe atyre që vijnë", ka thënë ajo.

"Për fat të keq, edhe këta të fundit, politikanët që duhet t'i përkasin brezit që vjen, zgjedhin të mësojnë nga liderët e tyre jo anëtarë pozitivë, por anëtarë konfliktuesë". Sipas saj, mos të qenit në një linjë në situata të caktuara është për keqardhje. "Nuk mund të them se vetëdija jonë politike ka arritur deri në atë nivel të përgjegjësisë sa që të kuptojmë që për tema të caktuara ne duhet të gjejmë guximin dhe të sillemi në përgjegjësi dhe të jemi të bashkuar dhe të bashkëpunojmë. Paradolet që absurditetet në sistemin tonë politik janë gjithandaj dhe vijnë në shprehje në vazhdimësi, por disi gjejmë mënyrat e mekanizmat për të funksionuar në emër të ruajtjes së stabilitetit dhe moslejimit të konflikteve", ka thënë deputetja shqiptare.

"Unë besoj se Maqedonisë i duhet një freskim në kuptimin e liderëve politikë shqiptarë, sepse është e pamundurshme që në erën e evropianizimit në akoma të shërbehemi me retorikën e viteve nëntëdhjetë, të merremi me atë se kush ka qenë spini i UDB-së, kush kujt ia ka bërë gropën e varrit në kështu me radhë".

Sipas saj, këto lloj arkaizmash politike i përkasin një kohe të shkuar me të cilën ajo nuk identifikohet.

"Sot politika, të bërit politike, imponon dhe kërkon prej nesh disa vlera të tjera që disa politikanë në

Maqedoni nuk i kanë", ka thënë Mehmeti.

Deputetja e BDI-së duke u ndalur tek urrejtja ndëretnike ka theksuar se në shtete multietnike tensionet mes grupeve etnike asnjëherë nuk do të zhduken tërësisht e këtu nuk bën përjashtim as Maqedonia.

"Prandaj klasa politike, elita politike, partitë në qeveri, kanë përgjegjësi dhe detyrë parësore që në vazhdimësi të punojnë në alomodimin e tensioneve, meqë duhet të dimë që nuk mund të eliminohet në tërësi fenomene të tilla. Ajo çfarë ndodh në Maqedoni në pjesën më të madhe ndërlihet apo varet nga vonesa që ne po përtojmë në rrugën e integritimit në Unionin Evropian dhe në NATO", ka thënë ajo.

"Për fat të keq, për maqedonasit fakti që duhet ta ndajmë shtetin me shqiptarët nuk është një çështje, por një handikap i Maqedonisë, dhe shpeshherë duket që ata përpiqen që të shfrytëzojnë institucionet e shtetit për të penguar procesin e natyreshmë të ndërtimit të institucioneve të përbashkëta dhe për pasojë tensionet etnike në vend se të vijnë duke u pakësuar e qetësuar, ka momente kur ato, për fat të keq, shpeshherë arrijnë kulmin e tyre, përplasen e bëhen incidentet rrugëve". Sipas saj, pika e mosdurimit të marrëdhënieve ndëretnike në Maqedoni kësën politike e drejton paraq.

Foto: Dritan Pagarada

Teksa e ka mbajtur një ligjëratë, të martën, në Fakultetin Filozofik të Universitetit të Prishtinës "Hasan Prishtina", ku të më diskutimi ka qenë pozita e shqiptarëve në Maqedoni, deputetja e Bashkimit Demokratik për Integrim, Ermira Mehmeti, ka thënë se për vëmendje megjithatë Tirana ka më shumë obligim sesa Prishtina

Gornji članak koji je objavljen 28. maja 2014. godine u novinama Koha Ditore, predstavljala pozitivan primer objektivnog, nezavisnog i profesionalnog

44

izveštavanja. Glavna protagonistkinja člana je Ermira Mehmeti, albanski poslanik u Skupštini Makedonije. Članak je pokriven jednim predavanjem koje je održala Mehmeti na Filozofskom fakultetu Univerziteta "Hasan Prishtina" u Prištini.

Naslov članka bez ijednog bojenja tendencioznog cilja objašnjava svrhu predavanja, dok uvodni deo, kroz direktni citat, još više proširuje ključno pitanje o kome je razgovarala protagonistkinja članka tokom održanja predavanja. Na početku članka, kao deo pružanja osnovnih informacija o njoj, novinar obaveštava čitaoca da je Mehmeti najizglasaniji albanski poslanik u Skupštini Makedonije. Upotrebljena slika je originalna slika na kojoj je prikazana protagonistkinja tokom držanja predavanja. U principu, članak predstavlja dobar primer objektivnog i izbalansiranog izveštavanja, koji se ne upušta u neumesnim i tendencioznim označavanjima, koje bi se mogle povezati sa činjenicom da je protagonistkinja ovog članka žena. Umesto toga, kroz nepristrasno izveštavanje, ovaj članak predstavlja Mehmeti u njenom prirodnom položaju u javnom životu, u položaju uspešnog političara na političkoj sceni Makedonije, i u albanskoj političkoj sceni uopšte. Putem članka, protagonistkinji se pruža mogućnost da pokaže svoj politički potencijal, kao i profesionalno znanje o političkoj sceni u Makedoniji. Štaviše, članak je opisuje kao političara sa jasnom vizijom za budućnost Makedonije, i to radi kroz predstavljanje mišljenja koju ona pruža o ulozi, poziciji i političkim mogućnostima Makedonije, i njenom putu prema članstvu u EU i NATO, kao i ulogu Kosova i Albanije u odnosu na albanske građane Makedonije.

Kadriu kaže da je pristupila PDK-u da bi građanima vratila osmeh >

DREJTORESHA DHE KRYEREDAKTORJA E "KOSOVËS SOT", MARGARITA KADRIU, ADERON NË PDK

Kadriu thotë se hyri në PDK për t'ua kthyer buzëqeshjen qytetarëve

Uran Krasniqi

PRISHTINË, 14 MAJ - Margarita Kadriu nuk është më drejtore dhe kryeredaktore e gazetës "Kosova Sot".

Këto pozita ajo i ka zëvendësuar me atë të nënkryetares së Partisë Demokratike të Kosovës.

Kadriu, si prurjen më të re të PDK-së, e ka prezantuar të mërkurën kryetari i kësaj partie, njehërësh kryeministër në detyrë, Hashim Thaçi.

"Sot kam kënaqësinë e veçantë që të mirëpres në ekipin fitues të PDK-së zonjën Margarita Kadriu. Margarita është një vlerë intelektuale, që i bashkohet PDK-së dhe politikës shtetërore të vendit jo për t'i marrë, por për t'i dhënë asaj përvojën e suksesit të saj. Zonja Kadriu i bashkohet misionit të ri fitues, misionit për zhvillim ekonomik dhe punësim", ka thënë Thaçi. "Zonja Kadriu do ta ketë hapësirën e mjaftueshme edhe si nënkryetare e PDK-së, ashtu edhe në ekipin e ardhshëm qeverisës në funksion të zhvillimit ekonomik dhe krijimit të vendeve të reja të punës, si dhe rritjes së mirëqenies sociale të qytetarëve të Kosovës".

Ai ka treguar se si ka ndodhur që Kadriu të bëhet nënkryetare e par-

tisë. "Ne e kemi edhe në statutin tonë të drejtën e kooptimit, kështu që ka qenë vendim i organeve drejtuese të partisë", ka thënë Thaçi. Ai e ka quajtur PDK-në lëvizje që, sipas tij, është më shumë sesa parti. "Ardhjet dhe prurjet në PDK nga shoqëria civile, komuniteti i biznesit, mediat dhe partitë e tjera politike, janë realisht prurje të pastra të forcimit të PDK-së dhe nuk janë rriciklime sikur që po ndodh me subjektet e tjera, ku edhe kanë librezë e edhe shkojnë e dalin në konferencë për shtyp", ka thënë Thaçi. "Kështu që, ardhjet dhe prurjet tona janë substanciale nga bota civile, akademike, e biznesit dhe mediale".

Kadriu në fjalën e saj ka thënë se nuk po hyn në PDK për fotele, por për qytetarët e Kosovës. "Arsyeja që po kam një fotele, se fotelen e kam pasur mbi shtatëmbëdhjetë vjet. Unë po hyj për qytetarët e Republikës së Kosovës. Unë po hyj, po e sakrifikoj pjesën e karrierës sime në biznesin privat, për të kontribuar. Nuk po hyj që të marr një fotele, të cilën veç e kam, e të cilën po e dorëzoj", ka thënë ajo. "Prej sot unë nuk jam pjesë e stafit të gazetës "Kosova Sot". "Kosova Sot" nuk është hapur para gjashtëmbëdhjetë vjetëve që të hyjë Margarita Kadriu në politikë,

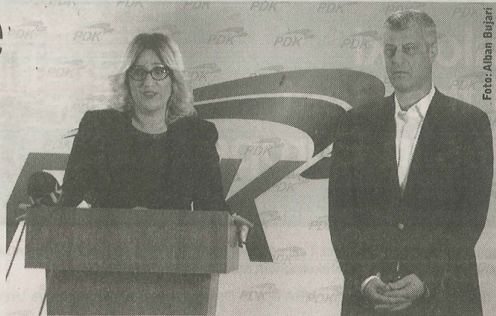

Foto: Alban Bujari

Margarita Kadriu ka thënë se nuk po hyn në PDK për fotele, por për qytetarët e Kosovës

"Kosova Sot" e ka misionin e vet, in-formimin e mirëfilltë, gjithmonë do të jetë opozitë dhe kritikë e institucioneve pavarësisht se a do të jetë Margarita Kadriu në të ardhmen".

Sipas saj, qytetarët me gjithë një progres tepër të vogël, po vazhdojnë të vuajnë mungesën e politikanëve dhe të politikave të mirëfillta në interese dhe dobi të tyre. "Përmes angazhimit dhe punës sime aktive në politikë, hapësirës që më është ofruar nga kryetari i Partisë Demokratike dhe nga kryesia e saj për të marrë përgjegjësi konkrete, për të kontribuar në cilësinë e nënkryetares brenda partisë dhe njëkohësisht edhe në Qeverinë e re

pas zgjedhjeve të qershorit, duke sjellë dhe duke bërë ndryshimin përmbajtësor, por gjer më tani të munguar, dua t'ua kthej shpresën dhe besimin bashkë me buzëqeshjen në fytyrat e qytetarëve të Kosovës", ka thënë ajo. "Pra, fokusi im kryesor do të jetë zhvillimi i hovshëm ekonomik bashkë me sigurinë dhe sundimin e ligjit në Republikën e Kosovës", ka shtuar ajo. Kadriu ka thënë se arsye tjetër është që ajo po synon të ofrojë një model të ri të politikantit, që, sipas saj, konkretisht i përveç mëngët dhe jep maksimumin e aftësive që i ka, që përdor kokën e dijen e vet.

© KOHA Ditore

Ovaj članak koji je objavljen dana 15. maja 2014. godine u novinama Koha Ditore, govori o pristupanju Margarite Kadriu, bivše-glavne urednice novina Kosova Sot, Demokratskoj Partiji Kosova (PDK). Naslov članka je parafraza citata koji se pojavljuje na kraju članka. Urednička odluka za davanje značaja celom citatu putem ovog naslova ne uzima u obzir drugi deo citata u kojem Kadriu kaže "želim da vam vratim nadu i poverenje", pre nego što nastavlja sa "zajedno sa osmehom na licima građana Kosova". U zemlji kao što je Kosovo, gde su socijalni i ekonomski problemi istaknuti, urednička odluka za predstavljanje "osmeha" umesto "nade i poverenja" može da se smatra kao pokušaj da se podstiče određeno reagovanje od strane čitalaca, koji u velikoj meri za teške ekonomske uslove odgovornim smatraju političke ličnosti Kosova. Ali, s druge strane, naslov može da se smatra ispravnim ako se posmatra sa tačke gledišta pripremanja naslova u dnevnom novinama, u kojima odluka uvek oscilira između što stvarnijeg opisivanja sadržaja članka, i postizanja neposrednog efekta kod čitaoca, sa ciljem podsticanja za čitanje članka.

Uopšte, tekst članka predstavlja tačan i objektivian opis događaja u pitanju. Međutim, činjenica da Hashim Thaçi, predsednik stranke kojoj je pristupila protagonistkinja, je prva osoba koja se citira u članku, je jasan pokazatelj da u ovom slučaju novinar daje prednost hronološkom opisu događaja, a ne obaveznom rangiranju prema njihovom značaju. Iz članka se može jasno videti da je Thaçi osoba koja vrši otvaranje konferencije za štampu i prva osoba koja govori, pre nego što predstavlja Kadriu kao najnovijeg člana partije. Ali, s druge strane, može se razgovarati o tome da li je važnije da se opisuje događaj na hronološki način, ili da članak počinje sa Kadriu, jer je sama konferencija za novinare pozvana zbog nje. Postoji iskušenje da se takvo izveštavanje smatra tendencioznim i da se predstavi kao slučaj kada muškarac u politici uvek ima prednosti nad ženom političarkom. Međutim, gledajući bliže, da bismo bili što korektniji, procena sa naše strane trebalo bi da uzme u obzir praksu ne samo ovih novina, već skoro svih dnevnih novina Kosova, kako bi takvi događaji protokola bili izveštavani na hronološki način, a ne prema značaju koji određena informacija predstavlja za čitaoca. Članak daje prostor predstavljanju političkog programa protagonistkinje, ali se ne produbljuje na ovu temu više od toga što je rečeno od same protagonistkinje tokom njenog izlaganja pred novinarima. S druge strane, slika predstavlja na pravilan način aktere događaja, u ovom slučaju prema značaju informacije – Kadriu govoreći pred novinarima, i Thaçi u sekundarnoj ulozi slušajući njene izjave.

Jahjaga: Žene nemaju jednak tretman u društvu >

06 EPOKA
E MARTË, 21 PRILL 2015

AKTUALE

Presidentja Atifete Jahjaga ka marrë pjesë në konferencën "A jam e barabartë në shoqërinë kosovare?"

Jahjaga: Gratë s'kanë trajtim të barabartë në shoqëri

Presidentja e Kosovës, Atifete Jahjaga, ka thënë se gratë dhe vajzat ende nuk kanë trajtim të barabartë në shoqëri. Sipas saj, Kosova ka hedhur hapa të konsiderueshëm në avancimin e rolit të gruas në shoqëri, por ky progres ende mbetet i ulët

dhe si shoqëri që t'i jetësojmë ato në praktikë dhe vetëm atëherë ne mund të themi se gratë dhe vajzat janë të barabarta në shoqërinë tonë", ka thënë Jahjaga të hënën në hapjen e konferencës "A jam e barabartë në shoqërinë kosovare".

Jahjaga ka shtuar se iniciativa, si kjo e sotmja, janë më se të nevojshme për t'i nxjerrë në sipërfaqe barrierat dhe sfidat e shumta të të cilat përballen gratë si në jetën private ashtu dhe në atë publike. "I përgëzoj organizatorët e kësaj konference, duke shprehur bindjen se ky projekt do të arrijë të mbledhë rreth vetes edhe më shumë përkrahës për t'i shtyrë përpara ndryshimet e nevojshme që do ta garantojnë respektimin e të drejtave të barabarta të grave dhe vajzave. Kam qenë dhe mbetem i titare e fuqishme e një krijimi të mekanizmave institucionale, ligjorë e shoqërorë, të cilët e shohin

garantinë e përbushjes së të drejtave të grave dhe vajzave si të pakontestueshëm. Pra, jo vetëm si një zgjedhje individuale, por si obligim e përgjegjësi qytetare dhe institucionale", ka deklaruar Jahjaga.

Ajo ka shtuar se mospjesëmarrja apo pjesëmarrja e ulët e grave është në çdo fushë të jetës. "E vëmë re çdo ditë. Gratë përballen me sfida në fusha të ndryshme të jetës, të cilat krijojnë një efekt zinxhir në gatishmërinë apo jogatishmërinë e saj për t'i kërkuar të drejtat e veta", ka thënë Jahjaga. Ajo ka deklaruar se mohimi i të drejtave të grave nuk është çështje private, dhuna në familje mbi baza gjinore nuk është çështje private, dhuna seksuale si mjet lufte e ushtruar mbi qindra mijëra gra nuk është çështje private, por është çështje që ne duhet të organizohemi si shoqëri për adresimin e duhur

të tyre. "Na takon të gjithëve ta dënojmë dhe të parandalojmë dhunën e ushtruar mbi gruan, si anëtarë të shoqërisë dhe si institucione, duke ofruar mekanizmat e duhur për t'i ndëshkuar abuzuesit dhe për t'i rehabilituar viktimat e saj, me ndihmë e medieve, duke pasqyruar e dënua krime të tilla. Krimet mbi baza gjinore nuk janë krime më pak të rëndësishme, andaj duhet t'i trajtojmë ato me seriozitetin dhe me fuqinë që parashihet edhe ligji", është shprehur presidentja Jahjaga.

Ajo ka thënë se ne si shoqëri kemi hedhur hapa të konsiderueshëm në avancimin e rolit të gruas në shoqëri, por ky progres mbetet ende i ulët, veçanërisht kur kthehemi dhe shohim shifrat që vijnë nga pjesëmarrja e gruas në tregun e punës, pjesëmarrja në arsim, në politikë, qasja në shërbimet shëndetësore apo në drejtësi.

"Përkundrejt tyre, ne po bëhemi gjithmonë e më të ndërgjegjshëm ndaj realitetit të avancimit i rolit i gruas, si gjysma e shoqërisë, është i lidhur me avancimin e gjithëbarshëm të shoqërisë që prek secilin qytetar. Po bëhemi gjithmonë e më të ndërgjegjshëm që aleatët tanë në vendosjen e rendit dhe ligjit, në luftën ndaj fenomeneve negative të shoqërisë si korrupsioni, duhet të jenë pikërisht gratë, të cilat kanë dëshmuar se janë shumë më pak të korrupsuara, si dhe shumë më të përgjegjshme ndaj detyrave që ato marrin përsipër t'i kryejnë, fakte të mbështetura edhe nga hulumtime të ndryshme vendore dhe ndërkombëtare", ka thënë Jahjaga.

Presidentja Jahjaga ka bërë me dije se do t'i drejtohet Qeverisë së Kosovës me kërkesëkrijimin e një fondi të veçantë për edukimin dhe shkollimin e vajzave dhe të grave.

EPOKA
Lirije KLAJQI

PRISHTINË, 20 PRILL - Presidentja Atifete Jahjaga ka thënë se gratë dhe vajzat ende nuk kanë trajtim të barabartë në shoqërinë e vendit tonë. "Gratë dhe vajzat ende nuk kanë trajtim të barabartë në shoqëri. Është e vërtetë, kemi ndërtuar një infrastrukturë ligjore të avancuar, por kemi ende shumë punë për të bërë si institucione

Ovaj članak je još jedan pozitivan primer objektivnog i profesionalnog predstavljanja žene u pisanim medijima na Kosovu. Objavljen 21. aprila 2015. godine u novinama Epoka e Re, glavni akter članka je Predsednica Kosova Atifete Jahjaga na otvaranju konferencije na kojoj se razmatra tema o pitanjima ženskih prava "Da li sam jednaka u kosovskom društvu?". Naslov članka jasno govori o suštini članka, gde se daje pregled aktuelnog stanja ženskih prava, kojom prilikom Jahjaga poziva na njihovo dalje unapređenje. Uvodni deo članka podržava naslov, pružanjem više informacija o potrebama za poboljšanje prava žena i devojaka.

U nijednom delu članka ne može se primetiti neki afirmativni niti diskriminatorski ton prema ličnosti predsednice Jahjaga, a niti na temi ženskih prava. Kao takav, članak je veoma objektivan i nepristrasan. Međutim, u ovom slučaju, novinarka odlučuje da skoro ceo njen članak zasniva na direktnim citatima Jahjage.

Gledajući sa ove tačke gledišta, možemo zaključiti da dok članak predstavlja aktera članka na veoma objektivni način, činjenica da se članak u najvećem delu oslanja na njenim izjavama, čini da isti ne pruža puni pregled teme koju razmatra. To se dešava iz dva razloga: prvo, članak ne daje kontekst u kojem bi i izjave Jahjage mogle biti jače. Stavljajući temu na vremenski kontekst i opisivanje prošlih događaja u vezi sa temom u pitanju čini da čitalac razume pitanja koja se razmatraju i da samim tim stvara zdravo i informisano mišljenje. Štaviše, takav pristup čini da se običan čitalac oseća deo javnog diskursa o pitanjima ženskih prava, a ne da ga smatra temom kojom se izričito treba de se bavi društvena i politička elita. Drugo, osim Jahjage, u članku se ne citira nijedna druga osoba, bez obzira da li je to muškarac ili žena. U ovom slučaju, novinar gubi priliku da predstavlja i druge žene učesnice ove konferencije, čija mišljenja bi mogla biti isto toliko važna i relevantna kao i one Jahjage. Ali u ovom slučaju, najvažnije se može smatrati nedostatak navođenja muškaraca učesnika na konferenciji, iako se na slici jasno vidi da je panel diskusija vođen od jednog muškarca. Takav pristup dalje jača stereotip da o temi ženskih prava razgovaraju samo žene, i da se samo one trebaju baviti ovim pitanjima.

Ako se gleda u celini, ovaj članak može da se smatra pozitivnim primerom predstavljanja žena u pisanim medijima. Novinarka ovog članka je objektivna, nepristrasna i ne upušta se u tendenciozne etiketiranja i kategorisanja. Međutim, članak gubi priliku pokretanja rasprave sa čitaocima o značaju jednakih prava devojaka i žena, zbog nedostatka konteksta i ne uključivanja mišljenja ostalih učesnika na konferenciji, bilo da se radi o muškarcima ili ženama.

Isprebijana žena od muža završava u bolnici >

KRONIKA

GAZETA BOTA SOT
E MARTË, 24 MARS 2015 **11**

Burri e bën gruan PËR SPITAL

Një burrë nga Lipjani, duke menduar se është burrëri të rrahësh gruan, ka përdorur dhunë fizike ndaj gruas së tij, dhe për pasojë viktimja ka përfunduar në spital. Sipas një njoftimit të policisë së Kosovës, një qytetare e Lipjanit ka pësuar lëndime trupore pasi është sulmuar fizikisht nga bashkëshorti i saj. Sipas Policisë së Kosovës, është arrestuar i dyshuari mashkull K-Shqiptar pasi që i njëjti për arsye të pa njohura ka sulmuar fizikisht bashkëshorten e tij-viktimën femër K-Shqiptare. Viktimja ka pësuar lëndime trupore dhe e njëjta ka pranuar tretman mjekësor. Me urdhër të prokurorit i dyshuari dërgohet në mbajtje, thuhet në njoftimin e policisë.

Grushta edhe në Prishtinë

Prona u bë shkak që dy persona të grushtohen mes vete, dhe pastaj përfunduar të arrestuar. Në njoftimin e policisë së Kosovës thuhet se në rrugën

"Ilas Agushi", në Prishtinë, janë arrestuar dy të dyshuar meshkuj shqiptar, pasi që të njëjtit pas një mosmarrëveshjeje rreth një kontesti pronësor janë rrahur në mes veti. Me urdhër të prokurorit të dyshuarit dërgohen në mbajtje.

Alkooli e qoi në burg

Gjykata Themelore në Prizren i ka shqiptuar Shefki Hal-laqit-Shekit masën prej 3 vjet e dy muaj burg efektiv dhe 4.000 euro gjobë pasi që u gjet fajtor për sulmin ndaj Stacionit të Policisë Alfa në Prizren në tetor të vitit të kaluar. Gjykimi i Shekit kishte filluar në shkurt të këtij viti kur prokuroria kishte provuar ta arrijë një marrëveshje për pranim të fajësisë me të dyshuarin, por e cila nuk ishte pranuar nga gjykata.

Mjete të pashpërthyer

Në Fshatin Zhur në Prizren të dielën rreth orës 13:00, ka pranuar një thirrje nga një qytetar mashkull shqiptar, i cili

ka raportuar se ka gjetur disa mjete te pa shpërthyer ne një fushë. Rreth orës 15:00 njësit i EOD-së nga FSK kanë tërhequr pesë predha (Bomba kasete) pa i eksploduar dhe një kokë të raketës e cila ishte e eksploduar që dyshohet të jenë mbetje nga lufta e fundit në Kosovë. Njësit i EOD-së rreth orë 16:00 është larguar nga vendi i ngjarjes duke marr me vete municionin ,dhe sipas tyre dyshohet se në atë sipërfaqe ka ende mjete të tilla të rrezikshme të pashpërthyer." Thuhet në njoftimin e Policisë.

Po ashtu Policia e Kosovës ka njoftuar se të dielën në fshatin Kostrec në Skenderaj rreth orës 13:50, ka pranuar një ankesë nga një mashkull shqiptar ka raportuar se në oborrin e shtëpisë së tij ka gjetur një mjet të dyshuar. Njësia për deminim e FSK-së ka dalë në vendin e ngjarjes dhe i ka tërhequr dy mjete të dyshimta (predha) me gjatësi rreth 30cm në mënyrë të sigurt" thuhet në njoftim.

Navedeni članak koji je objavljen 24. marta 2015. godine u novinama Bota Sot, predstavlja tipičan primer neprofesionalnog izveštavanja o temi nasilja u porodici i nasilja nad ženama, uopšte. Prvobitno, naslov članka "Isprebijana žena od muža završava u bolnici" je tendenciozan i doprinosi jačanju predrasudnih društvenih stavova, gde isprebijanje žene od muža u najboljem slučaju se smatra sasvim prirodnim, a u najgorem slučaju, smatra se nešto što pokazuje "muškost" počinioaca nasilja. Nameravajući da opravdava korišćenje ovog naslova, članak počinje sledećom rečenicom: "Čovek iz Lipljana, misleći da je muškost da prebiješ ženu, koristio je fizičko nasilje nad suprugom, i kao posledica toga žrtva je završila u bolnici". Teško je da se u ovom opisu događaja ne primećuje manja tendencija za opravdanje postupka počinioaca nasilja, smatrajući ga nenamernom greškom ili postupkom, a ne delom koje se kažnjava i koje zaslužuje psiho-socijalno tretiranje i kažnjavanje na osnovu krivičnog zakona. Međutim, jasno je da tekst koji sledi iza ove rečenice je preuzet iz dnevnih izveštaja policije i da ne sadrži nikakvo izveštavanje novinara. Međutim, zabrinjavajuća činjenica je da celokupni događaj pokazivan kao deo crne hronike, u kojoj je ovaj slučaj nasilja u porodici samo jedan od izveštavanih događaja. Kao što se može videti od gore skeniranog članka, tri ostale priče se uopšte ne bave pitanjima nasilja u porodici ili nasiljem na polnoj osnovi, ali različitim slučajevima uglavnom manjih zločina. Uprkos tome, redakcija ovog lista je odlučila da se sve teme predstavljaju putem naslova i slike koja govori o nasilju u porodici i koja predstavlja žene žrtvama ovog nasilja. Ukoliko bi se članak više produbio u objašnjavanju ove teme, iako tendenciozne, naslov bi se mogao opravdati sredstvima koje su korišćene za privlačenje pažnje čitalaca. Ali, u ovom slučaju, jasno je da članak ne pruža nikakvu dodatnu vrednost razmatranjem ove teme iz polne perspektive, ali se zadovoljava pružanjem opisne informacije, čineći na taj način jasan cilj iza odluke za korišćenje naslova u pitanju.

Samo 16 odsto žena poseduju imovinu >

KOSOVA SOT
E MARTË, 15 SHKURTOR 2015

9

TË DREJTAT PRONËSORE NË KOSOVË

Vetëm 16 për qind e femrave kanë prona

Prona e paluajtshme duhet të regjistrohet edhe në emër të grave

Me qëllim të inkurajimit të femrave për të gëzuar këtë të drejtë, çështjen e regjistrimit të pronës në emër të gjinisë femërore e ka vënë prioritet Agjencia Kadastrale e Kosovës

E drejta në pronë është e drejtë themelore që garantohet nga Kushtetuta e Republikës së Kosovës dhe ligjeve ekzistuese në fuqi

familjare. Problemet e shumta në këtë rrafsh, kanë detyruar organizatën joqeveritare "Aureola" që të zhvillojë një hulumtim për këtë çështje, publikimi i të cilit pritet shumë shpejtë. Drejtoresha ekzekutive në këtë organizatë, Sanije Grajcevi, ka thënë se gjinia mashkullore duhet të vetëdijesohet se regjistrimi e pronës në emër të nënës, gruas apo motrës nuk falet, por është diçka që u takon në bazë ligjore. "Ka gra të cilat e gëzojnë pronën, por për ne kjo nuk është e kënaqshme, pasi kryesisht kemi hasur në raste që, për të marrë ndonjë kredi apo për t'u linuar prej tatimeve, pronat regjistrohen në emër të tyre dhe jo pse u takon", tha Grajcevi.

Regjistrimi sipas mentalitetit
Arianit Morina, student në Fakultetin Juridik në Universitetin e Prishtinës, pohon se regjistrimi i pronave të paluajtshme, varet edhe nga mentaliteti i familjes në të cilën jeton grua. "Prona e paluajtshme duhet të regjistrohet edhe në emër të grave. Por, sidatqoftë kjo varet edhe nga traditat që kanë familjet ku jetojnë gratë", thotë Arianiti. Pavarësisht asaj se a regjistrohen pronat e paluajtshme në emër të të dy bashkëshortëve, me rastin e marrjes së ndonjë kredie në bankat komerciale dhe lënies në hipoteekë të pronës së paluajtshme, të dy bashkëshortët janë të obliguar të nënshkruajnë për atë pronë. Ky veprim i bankave, sipas Murat Mehës, duhet të shfrytëzohet si vetëdijësim i femrave se prona duhet të jetë e regjistruar në emër të përbashkët të të dy bashkëshortëve dhe jo vetëm për raste të caktuara.

/rel/

Në shumë raste, sipas përfaqësuesve të shoqërisë civile, tradita sfidon ligjet

Shoqëria civile hulumton situatën
Por, përfaqësues të shoqërisë civile konsiderojnë se në shumicën e rasteve prona e paluajtshme regjistrohet në emër të gjinisë femërore për interesa të ngushta

Gornji članak koji je objavljen 15. decembra 2015. godine u novinama Kosova Sot govori o niskom nivou registracije nepokretnih imovina u ime žena. Ovaj članak predstavlja dobar primer pravednog, izbalansiranog, i profesionalnog izveštavanja. Putem naslova, u članku se ističe zabrinjavajući elemenat koji se povezuje ovom temom, i to činjenica da samo 16 odsto žena na Kosovu imaju imovinu. Sam tekst članka je izbalansiran i uključuje mišljenja predstavnika institucija, civilnog društva, i običnih građana. U strukturnom pogledu, članak je podeljen na tri dela, u kojima su smešteni stavovi predstavnika ovih kategorija.

Prvo, u članku se citira Murat Meha, izvršni direktor Kosovske agencije za katastar, koji objašnjava da je prioritet institucije kojom rukovodi pitanje registracije imovina u ime žena. U navedenom članku, Meha spomenuje i specifične projekte kroz koje se namerave da se tako nešto postiže.

Drugi deo članka zauzimaju predstavnici civilnog društva, kroz čije izjave, članak uspeva da na tačan i temeljit način artikuliše glavna pitanje koja su povezana pitanjem imovine u ime žena. U članku je uključena i jedna žena, Sanije Grajčevci, izvršni direktor jedne nevladine organizacije, koja je prema autoru članka, u vreme kada je obavljen ovaj članak izvršila istraživanja u vezi sa ovim pitanjem. Autor članka citira Grajčevci objašnjavajući kako je, uprkos pozitivnim promenama, registracija imovine u ime žena često se obavlja u cilju podizanja kredita ili za oslobađanje od poreza, a ne kao rezultat poštovanja prava žena na vlasništvo.

U trećem delu, članak uključuje mišljenje jednog studenta sa Pravnog fakulteta, koji ističe da pitanje registracije imovine na ime žena zavisi i od mentaliteta porodice u kojoj živi ta žena. Na kraju, u članku se navodi da bez obzira na to da li se registruju nepokretne imovine u ime dva supružnika, prilikom podizanja bilo kojeg kredita u komercijalnim bankama i stavljanja nepokretne imovine pod hipotekom, oba supružnika su dužna da stave potpis o toj imovini. Iako se to radi od strane banaka sa ciljem smanjenja rizika od ne vraćanja duga, u članku se još jednom navodi Meha, koji ističe da se to može koristiti za podizanje svesti devojaka i žena o značaju registracije imovine u ime oba supružnika.

Na kraju se može reći da članak pruža realnu sliku problema koji rešava. Iako kratak, on uspeva da daje mogućnost svim mišljenjima koja su povezana ovom problematikom, počevši od predstavnika institucije koja se bavi registracijom imovine, predstavnice jedne nevladine organizacije, i studenta Pravnog fakulteta. Štaviše, na kraju, članak ukazuje i na mogućnosti koje se mogu koristiti u cilju rešavanja niskog nivoa registracije imovine u ime žena. Jedinu propust članka je činjenica da se u njemu ne vrši razlika između "žensko" kao biološkog pojma, i izraza "žena" kao društveno-kulturnog pojma. Na žalost, ovaj nesporazum pojmova može se naći i u Zakonu o polnoj jednakosti, ali i u širem javnom

diskursu na Kosovu.

Treba napomenuti da je članak proizvod Radio Slobodne Evrope a ne novina Kosova Sot. Međutim, važno je napomenuti i proceniti činjenicu da je uredništvo novina odlučilo da ga objavi, i da shodno tome isti utiče na pravo informisanje građana o ovom pitanju.

6. Fokus Grupa sa novinarima

6.1 Metodologija

Osnovni kriterijum za izbor učesnika u ovoj fokus grupi bio je aktivno obavljanje profesije novinara u štampanim medijima.²⁸ Takođe, dodatni kriterijum za učešće u ovoj fokus grupi bio je tretiranje tema koje se bave ženama od strane novinara. U ovoj fokus grupi učestvovala su i dve novinarke iz portala i jedna novinarka jedine javne televizije na Kosovu, sa ciljem da rezultat diskusije bude što je moguće sveobuhvatniji. Većina novinara koji su učestvovali u diskusiji nisu specijalizovani za jednu određenu oblast. Samo dva od devet učesnika naveli su da pokrivaju određenu oblast odnosno politička dešavanja. Svi ostali učesnici su naglasili da pokrivaju dve do tri različite oblasti tokom svog rada, uključujući politiku, obrazovanje, ekonomiju, zdravlje, javne nabavke, korupciju itd. Samo jedan od učesnika bio je dopisnik na terenu, i isti je primetio da dopisnici nisu specijalizovani, već pokrivaju sve oblasti u zavisnosti od dešavanja u naseljima odakle izveštaju.

6.2 Ključni nalazi iz fokus grupe

Većina učesnika fokus grupe je rekla da u svom radu i dnevnim bavljenjem temama ne čine ni pozitivnu ni negativnu diskriminaciju na osnovu pola. Prema njima, u toku pripreme priče i kontaktiranja osoba uključenih u njima, žene se ne favorizuju samo zbog polne pripadnosti, a u skoro svim slučajevima, profesionalni kriterijum je taj koji se koristi da se napravi izbor lica koja se pozivaju da budu deo određenog članka.

Što se tiče uloge koju novinari imaju u medijskoj panorami Kosova, sa posebnim naglaskom na televizije, mnogi od učesnika su rekli da one nedostaju na nekim ključnim pozicijama. Prema jednoj od učesnica u diskusiji, žene se često smatraju više objektom nego subjektom. Prema njenim rečima, u gotovo svim ozbiljnijim emisijama, posebno u političkim debatama, gosti su uglavnom muškarci. Osim toga, ima veoma malo slučajeva u kojima program ovog tipa uređuju žene. U ulozi voditelja, žene se mogu naći uglavnom u emisijama "gde se više vrednuje izgled nego suština", ili u emisijama gde se govori o porodici i zabavnim temama. Međutim, ista učesnica u diskusiji rekla je da je to zbog neke vrste samo-diskriminacije, kao i nedostatka ambicije i upornosti od strane žena da budu deo tih emisija. "Mislim da nas niko ne diskriminiše, ako smo spremne da diskutujemo i raspravljamo. Mislim da niko nikome nije rekao "nemoj doći [u emisiju] zato što si žena ili dođi zato što si žena", rekla je ova učesnica u diskusiji. Ali jedna od učesnica je istakla da na Kosovu, uglavnom, ima mnogo novinarki,

²⁸ Učesnici u fokus grupi su bili novinari iz ovih medija: Epoka e re, Koha Ditore, Kolona.info, Kosova Info, Periskopi, RTK i Zëri.

i da na jedinoj javnoj televiziji, ima mnogo žena na položaju urednika vesti. “U jednom trenutku većina smo bile žene», rekla je ova učesnica. Međutim, ista učesnica je istakla da moć odlučivanja, ipak, imaju muškarci, jer se na višim položajima, kao što su odgovorni urednik ili glavni urednik, se uglavnom nalaze muškarci, sa izuzetkom jedne urednice odgovorne za emisije o manjinama i jedna bivša zamenica generalnog direktora.

U vezi sa predstavljanjem žena u štampanim medijima, neki učesnici su naglasili da žene često napadaju u medijima. Ova učesnica u diskusiji je pomenula političku scenu, gde se žena napada za nešto veoma malo, dok muškarci tek kada su uključeni u neki skandal ogromnih razmera. Kao primer za ilustraciju pomenut je slučaj kada je, prilikom bacanja gasa u parlamentu kao deo blokade rada parlamenta od strane poslanika opozicije, mediji su se dani bavili time kako su žene poslanice unele gas u salu skupštine. Prema rečima ove učesnice u diskusiji, niko nije govorio o tome kako su poslanici muškarci uneli gas u tu salu. Takav pristup, po učesnicima, pokazao je izraženu diskriminaciju polova. Ali jedan od učesnika je rekao da je i premijer Mustafa često komentarisani i kritikovan zbog njegovih nastupa tokom pregovora u Briselu. Prema njegovim rečima, iako je bivša Predsednica Jahjaga bila uglavnom u fokusu medija, postoje i mnogi drugi, kako žene tako i muškarci, čiji su postupci komentarisani na podrugljiv način.

Drugi problem koji je pomenut tokom razgovora bio je onaj o nedostatku žena kao izvora vesti ili priče. U toku pripreme članaka, u skoro svim slučajevima, sami novinari su ti koji odlučuju sa kime će razgovarati. U većini slučajeva, protagonisti priče su muškarci. Učesnici u raspravi su bili podeljeni oko toga zašto se tako nešto događa. Prema jednoj grupi učesnika u diskusiji, ovo se dešava zato što “nema ponuda” za iznošenje mišljenja od strane žena, i da one često nisu dovoljno kooperativne. Prema ovoj grupi, postoje brojni slučajevi kada žene koje su u političkim partijama, možda čak i na visokim rukovodećim položajima u partijskim strukturama, odbijaju da odgovore na pozive novinara da komentarišu o određenim političkim pitanjima. Jedan od učesnika je istakao slučaj kada mu je jedna od njih rekla da ne može dati izjavu bez konsultacije sa predsednikom partije, iako je sama bila na visokom položaju u toj stranci. S druge strane, isti učesnici su rekli da su, uglavnom, muškarci skloniji saradnji. Iako oni često ne moraju biti kvalifikovaniji da daju određenu izjavu, prema učesnicima, novinari rade u veoma dinamičnom okruženju i kao rezultat toga, oni pokušavaju da kontaktiraju one ljude za koje misle da neće oklevati da sarađuju. Jedna od novinarki je rekla da pokušava kad god je to moguće da uključi profesionalne žene u svojim pričama, ali da to nije uvek lako. Ona je objasnila slučaj kada je pokušala da dobije izjavu od nekih njenih bivših profesorica, ali su sve one oklevale, tražeći da im se pitanja unapred pošalju, pre nego što odluče da li žele da budu deo priče ili ne. Štaviše, svi učesnici su

potvrdili da ni u jednom mediju gde oni rade, ne postoji neki interni mehanizam ili specifični kriterijum koji se odnosi na izbor pojedinaca za određenu priču, a koji bi regulisao uravnoteženu zastupljenost polova.

Druga grupa učesnika je primetila da ima mnogo žena koje su kompetentne u svojoj oblasti i spremni stručnjaci, ali se njima retko daje prilika da sarađuju. "Mediji imaju odgovornost da omoguće da ove žene dođu do izražaja", rekla je jedna od učesnica diskusije. Pored toga, jedna od novinarki, rekla je da mediji imaju jedan veći zadatak od izveštavanja, a to je edukacija ljudi. Prema njenim rečima, kroz serviranje trivijalnih članaka i bez ikakve vrednosti, mediji negativno utiču na čitaoce. "Mediji uče čitaoca. Mediji mogu obrazovati čitaoca", kaže ova novinarka.

Jedna od učesnica diskusije rekla je da postoje oblasti u kojima ne postoje žene stručnjaci. Međutim, takva procena od strane učesnice diskusije može se smatrati više kao stereotipna izjava zasnovana na ličnom mišljenju. Sve dok ne postoji jedna baza podataka na nacionalnom nivou koja bi identifikovala stručnjake prema stručnosti i polu, takav stav može se posmatrati problematičnim, jer predstavlja nepotrebnu prepreku za podizanje nivoa zastupljenosti i uključivanja žena eksperata u štampanim novinskim člancima, kao posledica jednog potpuno subjektivnog uverenja i činjenično netačnog. Ista učesnica diskusije je naglasila da je bezbednost jedna takva oblast u kojoj su gotovo svi stručnjaci muškarci. Međutim, važno je napomenuti da za razliku od slučaja kada se procenjuje da postoje oblasti u kojima nema žena stručnjaka, u slučaju oblasti bezbednosti, činjenica da su stručnjaci muškarci nema nikakav poseban uticaj, jer bez obzira na pol, stručnjaci za sigurnost poznaju efekte koje pitanja bezbednosti imaju kao kod muškaraca tako i kod žena, dece i starijih osoba. Ista učesnica diskusije je istakla da ima puno slučajeva kada za određenu oblast uopšte nema stručnjaka, ni žena ni muškaraca. Prema njenim rečima, većina stručnjaka i analitičara na Kosovu su opšti, a ne specijalizovani za određenu disciplinu.

Što se tiče promovisanja žena u štampanim medijima, većina učesnika je mišljenja da to ne zavisi samo od novinara. Iako su spremni da to učine, oni su naglasili da trebaju da imaju razlog da promovišu određenu osobu. Kao primer, govornici su pomenuli sport kao oblast u kojoj su nedavno sportistkinje postigle uzastopne uspehe i zato su se stalno promovisale. Jedna od novinarki je rekla da se "Majljinda [Keljmendi] prati jer je uspešna, ali ne pratimo mnoge [druge] ljude koji nisu poznati javnosti". Neki od učesnika su rekli da je dužnost medija da promovišu i one žene koje su uspešne, ali o kojima šira javnost još nije imala mogućnosti da bude obavestena. Jedna od novinarki pomenula je slučaj kada je insistirala da promoviše jednu uspešnu ženu u redovima policije, samo zato što je smatrala da se ova institucija gotovo uvek identifikuje sa muškarcima. Međutim, ista učesnica diskusije je objasnila da je ovaj članak bio deo

novogodišnjeg izdanja kada se objavljuju priče sa “malo drugačijim pristupom nego u toku godine”. To nam omogućuje da shvatimo da je takvo promovisanje više izuzetak nego pravilo, i da promovisanje žena nije deo profesionalne prakse u dnevnim izveštavanjima.

Jedna od učesnica diskusije je rekla da je spremna da promoviše žene političare “da su imale uspeha”. “Naša sveta dužnost je da promovišemo onu koja to zaslužuje, a ne onu koja ne zaslužuje”, dodao je ova učesnica. Međutim, ona nije dalje izložila na osnovu kojih kriterijuma se utvrđuje da li je neka političarka uspešna ili neuspešna. Osim toga, iz ovakvog stava možemo da razumemo da novinari, svesno ili nesvesno, donose važne odluke na dnevnom nivou u vezi sa promovisanjem ili ne-promovisanjem određene osobe. Pošto se osobe promovišu od strane medija, a mediji ne promovišu nepoznate osobe, može se zaključiti da su uglavnom pojedinci i osobe već poznate javnosti, bilo da su političari ili eksperti, kako žene tako i muškarci, oni koji nastavljaju da dominiraju u stvaranju javnog diskursa na Kosovu. Jedan takav začarani krug ne ostavlja dovoljno prostora ne samo za promovisanje uspešne žena, ali čak i mišljenja i različite ideje uopšte. Pored toga, tokom diskusije primećena je naglašena potreba za pružanjem posebne obuke, kojom bi se novinari opremili potrebnim znanjem za sastavljanje objektivnih, profesionalnih i uravnoteženih napisa u smislu rodne perspektive.

Zaključci i preporuke

Sledeće preporuke zasnovane su na prethodnoj analizi materijala prikupljenih za prezentaciju žena u štampanim medijima za godine 2014-2015, kao i na osnovu nalaza iz fokus grupe i identifikovanja ukupne potrebe za dalja poboljšanja u ovoj oblasti.

- Organi koji donose odluke štampanih medija treba da uspostave mehanizme koji omogućavaju uravnoteženo izveštavanje u smislu polova u svim oblastima. Posebnu pažnju treba posvetiti potrebi da novinari budu obučeni i opremljeni adekvatnim znanjem o Rodno osetljivim pokazateljima za medije (GSIM) UNESCO-a.
- Redakcije štampanih medija treba da stvore uslove za pružanje adekvatne i specijalističke obuke za svoje novinare, sa ciljem profesionalnog i kvalitetnog izveštavanja u svim oblastima, posebno u onim u kojima su devojke i žene glavni protagonisti, kao što su članci koji se bave nasiljem nad ženama, nasiljem u porodici, i ženama u politici. U tom kontekstu, veća pažnja treba da bude posvećena poboljšanju pristupa novinara u odnosu na napise koji u sebi obuhvataju kompleksne pojmove kao što su moral, seksualnost i uspostavljene društvene i kulturne norme.
- Vlada Kosova, zajedno sa redakcijama štampanih medija i civilnim društvom, treba da rade na edukaciji građana, a posebno mladih ljudi o što je moguće realnoj percepciji tekstova i slika koje se serviraju u medijima, u cilju smanjenja uticaja koji oni imaju na jačanje postojećih stereotipa.
- Štampani mediji bi trebalo da obezbede dovoljno prostora za promovisanje devojaka i uspešnih žena, posebno u oblastima koje se apriori smatraju muškima.
- Štampani mediji bi trebalo da budu oprezniji kako bi novinarska izveštavanja, posebno ona koja se bave nasiljem nad ženama, da se podvrgnu strogim kriterijumima objektivnog i osetljivog izveštavanja. Ostaje zabrinjavajuća činjenica da se o nasilju nad ženama često izveštava kao deo crne hronike ili protokolarnih događaja, gde je evidentan nedostatak analitičkog pristupa i podizanja svesti čitalaca kako bi se sprečio ovaj negativni fenomen.
- Štampani mediji bi trebalo da poboljšaju svoj pristup promovisanju ravnopravnosti polova, ne samo kroz pružanje dovoljnog prostora, već i podizanjem kvaliteta napisa koji će uticati na podizanje svesti građana o negativnim efektima ovih fenomena u društvu i na podsticanje donosilaca odluka za pokretanje i sprovođenje odgovarajuće politike i prakse koje

garantuju ravnopravnost polova.

- Medijske institucije treba da obezbede da njihovi upravljački odbori i redakcije imaju izbalansirano zastupanje polova.
- Akademske institucije za pripremu budućih novinara, i šire, trebaju razmotriti stvaranje i uključivanje modula o ravnopravnosti polova u akademskom nastavnom planu i programu.
- Izbegavanje zaštitničkog ili jezika koji zanemaruje ženski pol i jezika koji osnažuje stereotipe i slike neravnopravnosti polova, kako za muškarce tako i za žene.
- Mediji treba da donose glas stručnjaka u uravnoteženom obliku, predstavljajući kako stručnjake muškarce tako i stručnjake žene. Stvaranje baze podataka ili liste stručnjaka na bazi polova iz medijskih institucija bio bi koristan faktor u tom pogledu i stvorio bi ravnotežu polova, ali bi istovremeno proširio zastupljenost različitih slojeva društvenih i etničkih grupa, obezbeđujući sveobuhvatnu zastupljenost društva na stranicama u štampanim medijima.
- Mandat Regulatora za praćenje medije, analizu i redovno izveštavanje o osetljivosti medija po pitanju polova, kao i za nametanje dobro naznačenih sankcija.

Reference

Jeffrey Gottfried i Elisa Shearer. "News Use Across Social Media Platforms 2016," Pew Research Center, 26. maj 2016. <http://www.journalism.org/2016/05/26/news-use-across-social-media-platforms-2016/0/>

Fazliu A. (2013.). Prodor i korišćenje interneta na Kosovu. udruženje za informacione tehnologije i komunikacije na Kosovu (STIKK). http://stikk.org/fileadmin/user_upload/Depertimi_dhe_perdorimi_i_internetit_ne_Kosove_01.pdf

OEBS (2010.). Tiraž i politizacija štampanih medija na Kosovu. <http://www.osce.org/sq/kosovo/67791?download=true>

Ustav Republike Kosovo (2008). <http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Kushtetuta.e.Republikes.se.Kosoves.pdf>

Agencija za ravnopravnost polova (2012.). Predstavljanje žena u štampanim medijima 2010.-2011. <http://abgj.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ-Hulumtimi%20Grat%C3%AB%20n%C3%AB%20Mediat%20e%20Shkruara%20%202011-20012.pdf>

Zakon o ravnopravnosti polova (2015.). <https://mapl.rks-gov.net/getattachment/165dc3a6-5295-4d24-8437-a50f8ed4e237/LIGJI-NR--05-L-020-PER-BARAZI-GJINORE.aspx>

Council of Europe (2014). Gender Equality Strategy 2014-2017. <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680590174>

O'Connell H. The European Union's new Gender Action Plan 2016-2020: Gender equality and women's empowerment in external relations. <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/odi-assets/publications-opinion-files/9926.pdf>

Agencija za ravnopravnost polova (2008.), Kosovski program za ravnopravnost polova 2008.-2013. [http://abgj.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ%20Programi%20i%20Kosoves%20per%20Barazi%20Gjinore%20\(2\).pdf](http://abgj.rks-gov.net/Portals/0/ABGJ%20Programi%20i%20Kosoves%20per%20Barazi%20Gjinore%20(2).pdf)

UNESCO (2012.). Gender-Sensitive Indicators for Media: Framework of indicators to gauge tender sensitivity in media operations and content. <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002178/217831e.pdf>

The Global Media Monitoring Project (2015). Gender inequality in the news 1995-2015.

http://cdn.agilitycms.com/who-makes-the-news/Imported/reports_2015/highlights/highlights_en.pdf

Beijing Declaration and Platform for Action (1995).

<http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf>

European Women's Lobby. From Words to Action – Beijing+20 Report.

<http://www.womenlobby.org/From-Words-to-Action-Beijing-20-Report>

Council of the European Union (2015). Council Conclusions on the Gender Action Plan 2016-2020

<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/10/26-fac-conclusions-gender-development/>

Council of Europe (2014). Gender Equality Strategy 2014-2017.

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680590174>

IREX Media Sustainability Index 2016. The Development of Sustainable Independent Media in Europe and Eurasia, str. 70.

<https://www.irex.org/sites/default/files/pdf/media-sustainability-index-europe-eurasia-2016-full.pdf.pdf>

Anthonissen, C. (2001). On the effectivity of media censorship: An analysis of linguistic, paralinguistic and other communicative devices used to defy media restrictions, Doktorska disertacija, Univerzitet u Beču, str. 300.

Van Dijk, Teun A. (1998). Discourse and power, str. 85. [Verzija Google Books].

<https://books.google.com/books?id=OwwdBQAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=inauthor:%22Teun+A+Van+Dijk%22&hl=en&sa=X&ved=0ahUKewjJpNu80MDSAhXIBSwKHTYIDV8Q6AEIKjAD#v=snippet&q=dissident&f=false>

Kress G. R. dhe van Leeuwen T. (1996). Reading images: The grammar of visual design. [Verzija Google Books].

https://books.google.com/books?id=vh07i06q-9AC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Schudson, M. (2001:150). The objectivity norm in American journalism.

Katalogimi në botim – (CIP)
Biblioteka Kombëtare e Kosovës “Pjetër Bogdani”

305-055.2: 659.3(496.51)2014/2015”

Prezantimi i grave në mediat e shkruara : 2014-
2015 / Agjencia për barazi gjinore . – Prishtinë :
Agjencia për barazi gjinore. - 68 f. : ilustr. ; 21 cm.

Referencat : f. 64-65

ISBN 978-9951-545-12-9

ISBN 978-9951-545-12-9

9 789951 545129